

HARMADIK RÉSZ

A munka

1. Hogyan kezdek munkához?

Az első lépés a program megvalósítására a fiúk megnyerése. Ez egyúttal a legnehezebb lépés is, sok esetben hosszú munkálkodás eredménye. Természetes, hogy mivel a program nem játék, a csoport összeállításában olyan fiúkra van szükség, akik *komolyan* hajlandók a munkában résztvenni. Sohase kezdünk munkához olyanokkal; akiről tudjuk, hogy csak kíváncsiságból, vagy épen kényszerre csatlakoztak hozzánk; bár megtörténhetik, hogy ha a csoportban egy-kettő ilyen akad, egy idő múlva komolyan is részt vesznek a csoport munkájában. A legelső dolog a csoport *megalakítása*. A program módszere a *személyes* munka, tehát nem azon törekedünk, hogy minél többen legyenek a csoportban, hanem, hogy olyanok legyenek, akik igazán érdeklődnek a munka iránt és akiket ez az érdeklődés hozott hozzánk. Egy adott esetben összehívhatjuk a község ifjúságát, vagy a fiúk közül egy kört, s ekkor beszélünk kell nekik a programról és arról, amit a program akar. Lehet, hogy az a kör, melyet összehívunk, érzéketlen marad a kérdés iránt, de ennek nem szabad visszariasztania bennünket, mert lehet közöttük egynehány, akiket sikerülni fog megnyerni. Nagyobb helyeken, városokban, arra kell törekednünk, hogy minden fiúnak legyen alkalma meghallani a hívást. Ebben a beszélgetésben különösen *két dolgot* hangsúlyozunk. Először azt, hogy mi olyan fiúkat hívunk, akik érzik, hogy reájuk felelősség vár és vágyakoznak egy komolyabb élet után, másodszor azt, hogy mindenki nem idejének és lelkesedésének egy részét, hanem teljes érdeklődését kell, hogy adja, áldozatot kell, hogy hozzon azért a munkáért, mely reá az igazi ifjúság kialakításában vár. Óvakodjunk tőle, hogy a fiúkat csalogassuk, vagy előttük egy kellemes szórakozás előnyeit rajzoljuk, igyekezzünk felébreszteni bennük a vágyakozást azon értékek iránt, melyeket a program szolgál. Ezt a beszélgetést bevezetjük avval, hogy beszélünk nekik egy olyan feltételéről

a programnak, mely iránt legjobban érdeklődnek. Az ilyen bevezetés tárgya lehet: az igazi barátság, az egyházukban való munkára felhívás, mit kívánnak a mai idők az ifjúságtól, vagy személyes problémák, mint: küzdelem a bűn ellen, az igazi szabadság, az igazi műveltség stb. A megbeszélés után számbavesszük *névszerint*, kik azok, akik a munkában részt akarnak venni, felírjuk a neveket, s megállapítjuk a legközelebbi összejövétel idejét, mikor a munkát megkezdjük.

Nem kell megijednünk attól, ha felhívásunkra *csak kevés* fiú jelentkezik, de akik nem jelentkeznek, nem úgy kell őket kezelni, mintha ellenségei volnának a munkának, hanem, mit akik *még* nem tartoznak bele a csoportba. Ha három komoly fiú van a csoportunkban, akkor már a munka megkezdhető. Megszerezhetjük a többiekét személyes utánjárással, mert a munka mindig személyes és nem tömegmunka. Azokat, akik jelentkeztek, a legközelebbi összejövételig is számon kell tartani, keresni velük a találkozást és ilyen alkalommal megerősíteni őket abban, az ígéretükben, hogy eljönnek. Ha úgy látjuk, hogy a fiúk között még nincs ideje a munka megkezdésének, mert nincs egy sem közöttük, aki vállalkoznék, igyekszünk keresni köztük olyanokat, akikkel kapcsolatba tudunk jutni és beszélgetésekkel készítjük az utat, igyekszünk az érdeklődést felkelteni bennük a gondolat iránt. Sokszor bizony évekig kell reménykedni és küzdeni a vezetőnek, míg kap egy lelket, aki hajlandó hozzá csatlakozni, de ez a hosszú idő sem telik hiába és a lelkekben érik és közeledik az időpont, mikor a várakozás valósággá lesz.

Az *első összejövétel* nagyon fontos az egész munka részére. Ennek nem szabad csalódást hoznia. A vezető személyiségét is ez próbálja ki leginkább. Az első összejövétel tárgya a csoport összeállítása. A vezető barátságosan, de szigorúan lépjen fel, ne feledje, hogy amit ott megenged, nehezen lesz eltiltható azután, de viszont, ha akkor a fiúk közömbösnek vagy durvának látják menekülni fognak előle. Mindegyikhez szóljon egypár barátságos szót, aztán kívánja meg, hogy rendben mindenki üljön le és csendben üljön, míg a szükséges dolgokat feljegyzi és elmondja. Aki nem akar vállalkozni, még most kimehet és visszavonulhat. Nem sokat kell magyarázni nekik a programról stb., hanem felírjuk neveiket, megállapítjuk az összejövetelek helyét és idejét, kijelöljük az esetleges megbízásokat és röviden megtartjuk az első bibliaórát, mely szóljon a munkáról, amit megkezdtünk és arról a lelki minőségről, melyre ehez szükség van. Megmondjuk, hogy mindenki hoz a jövő órára Bibliát, Énekeskönyvet, imádkozunk és elbocsátjuk őket.

Az első hét munkájához még két fontos dolog tartozik. Az egyik az, hogy ezen és a következő néhány héten még *na-*

gyon szemmel kell tartani a fiúkat. A rossz befolyások, melyekből, ki akarjuk ragadni vagy amelyek alól maga is szabadulni akar a csoportba való belépés által, most próbálják meg még egyszer megnyerni maguknak és éreznie kell, hogy többet nem áll egyedül, hanem számíthat reánk és a csoport többi tagjaira támogatásul. Ezért nagyon szükséges, hogy minden módot felhasználjunk arra, hogy a fiúkkal megérezzük az összetartozás érzését. Ha úton, vagy uccán velük találkozunk, álljunk meg velük beszélgetni, kérdezzük meg, feltétlenül eljön-e a következő összejövetelre, tudakozódjunk, mit szólnak a munkához azok, akik legközelebbi környezetéhez tartoznak, mint a barátai, hogy így megtudjuk, hogyha ellenkező irányzatokkal kell küzdenie és erősíteni tudjuk. Bátorítsuk és erősítsük. Ezenkívül minden fiút *látogassuk* meg, aki a csoportunkba tartozik, e látogatás egyrészt a szülők és munkaadók előtt bizonyítja, hogy ez a dolog komoly, s ilyenkor alkalmunk van megvilágítani a szülők előtt is a munka célját és felhívni a figyelmüket arra, hogy a gyermekeik fejlődéséért nekik is áldozatot kell hozniuk, hogy a fiúkat engedjék, sőt küldjék el az összejövetelre, egyben e látogatás alkalmával megismerhetjük a fiúk otthoni körülményeit is, ami nagyon fontos dolog. E látogatás tanúságairól, az ott tapasztaltakról jegyzetet csinálunk magunknak otthon.

A másik, ami szintén az első hét munkája, hogy a fiúkat akik a csoportunkban vannak, igyekezzünk *kiismerni*. Erre való a *személyi tanulmányi táblázat*. A fiúkat egyenként magunkhoz hívjuk és ott beszélgetve velük, kikérdezzük, kérdéseink eredményét egy táblázatba foglaljuk össze. A személyi táblázat kérdései a két korosztály számára a következők:

12—14 évesek számára: A) Az értelmi nevelésre nézve. I. Mennyi idős, melyik iskola, mely osztályába jár? Milyen a tanulási eredménye, miért nem jobb? Részt vesz-e az iskolai körök munkájában? Miért szükséges szerinte az iskola? II. Melyik szerinte az egészség öt alaptörvénye? Használja-e őket? Olvasott-e könyvet az egészség ápolásáról: Hogyan áll a nemi nevelés kérdésében? (személyes álláspont, de titkokat ne kutassunk). III. Hogyan tudja magát kifejezni? Mit olvasott az utolsó 3 hó alatt? (különösen a szennyirodalomra tekintettel). IV. Szeret-e a szabadban sétálni, van-e rovar- vagy más gyűjteménye, megismeri-e a legközönségesebb növényeket, madarakat, ásványokat? V. Mikkor játszik, szeret-e furnifaragni, vigyáz-e a játékaira, tanul-e valami kézimunkát? VI. Milyen gyűjteménye van, szereti-e, maga gyűjtögette-e, vagy cserélgetés útján kapta, milyen megfigyelő (valami helyiség butorai stb. elmondásával). VII. Látott-e gyárat, miket, milyenek voltak, szokott-e kirándulni, mi haszna van annak

az ismeretek fejlesztésére? *B) A testi nevelésre:* I. Milyen gyakran fürdik, megszokta-e mosni a fogait, testgyakorlást végez-e otthon, szokott-e dohányozni, alkoholt inni; mit gondol, van-e az egészségnek jelentősége a sikerre? II. Vett-e részt táborozáson, hol, szerette-e, végzett-e ott valami munkát, olvasott-e a táborozásról, mi szükséges a jó táborozáshoz? III. Milyen játékokat játszik, szeret-e játszani, ha nem, mit csinál, míg a többiek játszanak, fontosnak tartja-e a játékot, vezetett-e már játékot, mit gondol, milyen a jó játékvezető? IV. Milyen csoportjátékokat ismer, meg tudna-e tanítani rá valakit? V. Tud-e úszni, mást úszni megtanítani, mit tud az életmentésről, a mesterséges lélekzést ismeri-e? VI. Testgyakorlásban részt vesz-e (iskolában, vagy körben) melyik ágát kedveli, mit gondol a testgyakorlás és sport céljáról? VII. Orvosi vizsgálaton ment-e keresztül, milyen a látása, hallása, fogai, milyen testi gyöngesége van, operáción ment-e keresztül és melyen? *C) A lelki élet gyakorlására:* I. Szeret-e templomba járni, ha nem, miért nem, vágyik-e, látja-e valami hasznát, szülei járnak-e? II. Szereti-e a természetet, mit tart abban legnagyobb hatásúnak, szereti-e a képeket, szobrokat, melyiket ismeri, melyik tetszik legjobban, mit tud művészekről, szereti-e a zenét, műveli-e? III. Mit gondol az egyházról, mit tett eddig az egyházért és mit akar tenni ezután, milyen feladatokat lát e téren maga előtt? Testvérei tagjai-e vasárnapi iskolának, bibliakörnek, maga miért nem volt eddig? IV. Ismeri-e a Bibliát, tud-e járni benne, melyik alakja tetszik legjobban a Bibliának és miért? V. Mit tud a keresztyénség történetéből, melyik alakját ismeri, mit gondol, ha valaki keresztyén életet él komolyan, akkor jobb életet él-e, mint Isten nélkül? VI. Mit tud az egyház szervezetéről, kormányzásáról, kik az egyház tagjai, honnan veszi az anyagi eszközeit, van-e szükség az egyházra és kell-e támogatni? VII. Szokott-e imádkozni, mikor, mit, olvas-e Bibliát magában, van-e családjukban házi istentisztelet? *D) A szolgálat gyakorlása terén:* I. Milyenek otthoni viszonyai, szülei élnek-e, milyen viszonyban van velük, mit kell otthon dolgoznia, mit tesz, hogy meg szolgálja, amit szülei reá költenek? II. Mit tesz másokért, szolgált-e valaha másnak ingyen, önként, pénzzel vagy munkával; önző, vagy nagylelkű-e saját véleménye szerint? III. Van-e valami keresete, mit csinál vele, van-e pénze a bankban, felírja-e bevételeit és kiadásait? IV. Milyen pályára készül, miért, mi avval a célja? V. Mit ismer nemzete irodalmából, történetéből, ki tetszik legjobban alakjai közül és miért? VI. Tudja-e mi a belső és külső misszió, mit gondol, van-e kötelességünk más népekkel szemben és mi az, milyen viszonyban van más nemzetű társaival, milyennek kell e viszonyoknak lennie? VII. Ismeri-e az első segélynyújtás elemeit,

hajlandónak ismeri-e magát a szolgálatra, szolgálatkész-e vagy húzódozó. Az egymásnak való szolgálat által lehetne-e boldogabb élet az embereknek?

15—17 évesek számára: A) Az értelmi nevelésben: I. Kora, melyik iskola, melyik osztályába jár, szeret-e tanulni, milyen a tanulási eredménye, akar-e tovább tanulni, mire készül, mit gondol, szükséges-e tanulni? Vesz-e részt az iskolai körök munkájában? II. Mi az egészség öt alaptörvénye szerinte, hogyan terjednek a fertőző betegségek, olvasott-e könyvet a sexuális nevelésről, van-e ebben személyes kérdése? III. Mit szokott olvasni, milyen könyveket olvasott az utóbbi hat hónapban, mi a kedvenc olvasmánya, hogyan szokta magát képezni, szükséges-e ez? IV. Szeret-e kirándulni, a szabadban lenni, miért, milyen csillagokat ismer, szeret-e rovar, növényt stb. gyűjteni? Olvasott-e könyvet a természetről, velük bánni, érdemesnek tartja-e vele foglalkozni, miért? VI. Van-e valami, gyűjteménye, mivel szórakozik otthon, van-e könyvtára, milyen rendben és állapotban, mit csinál a kapott könyvekkel? VII. Utazott-e a múlt évben, hova, mit tapasztalt, járt-e gyárban, ipartelepen, írjon le egy ilyet. B) A testi nevelés köréből. I. Milyen gyakran fürdik, mikor mossa fogát, testgyakorlást végez-e, van-e testi gyöngesége, hogy áll a dohányzás, alkohol kérdésében, mit gondol, milyen összefüggés van a bűn és betegség közt? II. Vett-e részt táborozáson, hol, meddig, mit tud a tábori munkákból, szereti-e a tábori életet? III. Szeret-e játszani, mit, sportol-e, milyen csapatjátékokat tud, hogy gondolkozik a sportról és játékról, kötelesség-e ez, mikor lehet káros és mikor hasznos? IV. Megtudna-e tanítani valakit és hány játékra, mi egy jó játékvezető kötelessége, fejlődhetik-e az ember jelleme a játék által? V. Tud-e úszni, mit tud az életmentésről, mesterséges lélekzészről? VI. Milyen testgyakorlást szeret, mit gondol, mi az értéke, gyakorolja-e otthon? VII. Volt-e orvosi vizsgálaton, milyenek a szervei, operációban részesült-e? Kapott-e orvosi tanácsot és követi-e? C) A lelki élet ápolása terén. I. Jár-e templomba, hát családja, szeret-e oda járni, miért, mit gondol az istentisztelet céljáról? II. Szereti-e a természetet, látható-e és miben Isten munkája a természetben, ismer-e költeményeket, festményeket, szobrokat, művészeket, ki a kedvenc költője? III. Mit gondol az egyházról, miért van, kell-e segíteni és miben segítheti mostani helyzetében? IV. Mit tart a Bibliáról, mit ismer, olvasott-e belőle, mi nehézsége van vele szemben, mit szeret benne legjobban? V. Van-e különbség egyház és keresztyénség között, mutat-e fel haladást a keresztyénség története, mit tud belőle, olvasott-e könyvet róla, mit gondol mi Isten országa és milyen viszonyban van az egyházzal?

Keresztyén-e a világ? VI. Ismeri-e egyháza körülményeit, történetét, szervezetét, anyagi erőforrásait, van-e szükség egyházra, miért jár templomba? VII. Tart-e csendes órát, mikor, ha nem, miért nem, van-e Bibliája, otthon tartanak-e családi áhitatot, mi a véleménye a csendes óráról? D) A szolgálat gyakorlása körében. I. Otthoni viszonyai, kapcsolata szüleiével, testvéreivel, végez-e otthon munkát, mit gondol az otthonáról, milyen nehézségei vannak ott? II. Vannak-e barátai, hány legjobb barátja van, mit szeret bennük, vannak-e leányismerősei, mit gondol, van-e kettős erkölcs, egy keresztyén és egy társadalmi, hogyan kell bánni egy leánytestvérrrel, udvarias-e testvéreivel? III. Van-e önálló pénze, mit szeret venni leginkább rajta, mennyi pénze van bankban, mit gondol, van-e a vagyonnak értéke egy keresztyén fiú számára? IV. Milyen pályára készül, mondjon két okot, melyek befolyásolták választásában, mi a célja az életpályáján? Hogyan szolgálhat azon Istennek? V. Mit gondol, van-e szükség rá, hogy igyekezzék tenni valamit nemzetéért, vagy elvégzik mások, mit tehet érte saját helyzetében, kik rokonszenvesek előtte nemzete történetében és miért, gondolja-e hogy nemzetének van valami hivatása és mi az? VI. Mit ért világtestvériség alatt, mit gondol, mi következik ebből saját népére és személyére, hogyan gondolkodik más nemzetekről, mit gondol, hogy lehet békesség a népek között, mit tud a külső és belső misszióról? VII. Szükséges-e a szolgálat a világban, fennállhat-e a világ szolgálat nélkül, milyennek ismeri magát szolgálatkésznek, vagy önzőnek, milyen fajait gyakorolja most a szolgálatnak és mit akar ezután?

Mint látható, ezeknek a kérdéseknek a célja, hogy általuk a *fiúk gondolkozását megismerjük*. Ezek között lesznek olyanok, melyek egészen távolesőknek bizonyulnak, s olyanok, melyekről a vezető azt gondolja, hogy rájuk a felelet olyan természetes, hogy nem is kell kérdezni. Mégis fontos, hogy a kérdéseket *mind* felhasználjuk, mert a fiúk feleleteiből látni fogjuk teljesen, hogyan gondolkodik az illető e kérdések felől, de viszont neki is felhívódik a figyelme olyan kérdésekre, melyekkel eddig nem foglalkozott. A kérdéseket magyarázhatjuk, vagy másokkal bővíthetjük, ha az szükséges. A feleleteket magunknak feljegyezzük és ebből készítjük el az illető fiú, személyi táblázatát. E táblázat eredménye a diagramm, mely egy svájci keresztet ábrázol (olyan kereszt, melynek minden ága egyenlő). A kereszt négy ága a nevelés négy sarkát jelzi, mindenik saroknál hét pont közül melyiknek felelt meg és melyiknek nem. Így előttünk áll a diagramm melyet a munka folyamán a próbák által a fiúk bővítenek és javítanak, s így állandóan figyelemmel kísérhetjük, hogy melyik fiú haladt a munka melyik ágában és melyik maradt

el. Erről részletesebben, a próbák használatával kapcsolatban fogunk szólni.

A fiúknak ez a kikérdezése ne legyen szigorú vizsgálat jellegű, de viszont érezzék meg, hogy itt saját magukról való számotadás folyik és ez rávilágít sok olyan hiányra, mely jellemükben pótlásra szorul. Így alkalmunk nyílik személyes kérdésekben is kapcsolópontot találni a fiúkkal, ami a további munkára jelentős segítséget képez.

2. A vezető és csoportja

Nem akarjuk ismételni itt azokat, melyeket e könyv elején a vezetőről mondtunk és annak személyi és munkabeli jellemvonásairól, itt csak, arról lesz szó, hogyan álljon a vezető a saját csoportjával szemben, illetve az előtt.

A vezető és a-csoport *összetartoznak*. Nem külső jelei vannak ez összetartozásnak, hanem a tudat, mely minden fiúban, de főként a vezetőkben él. A vezető a csoportját legközelebbi és legközvetlenebb baráti körének tekintse, s azon igyekezzék, hogy a fiúk lássák is azt, hogy neki a munka nem időtöltés, vagy szórakozás, hanem szent megbízás, melyre időt, fáradságot, munkát szívesen áldoz. Minden eszközzel éreztesse, hogy nemcsak az órákon és összejöveteleken érez közösséget a fiúkkal, hanem mindenkor és hozzá bárki bárminő kérdésben vagy nehézségben nyugodtan fordulhat, mindig van ideje és türelme rá, hogy meghallgassa és ha teheti, rajta segítsen. A vezető a csoportban nem törekszik külső tekintélyre, nem kényszerrel akarja azt összetartani, a barátság ereje tartja össze őket és ez, a nagyobb szeretet és hivebb barátság adja a vezető személyiségének azt a vonzóerőt, mely a többiek felé emeli és a munka vezetőjévé teszi. Nem lehet semmivel sem biztosabban tönkretenni a munkát és aláásni a csoport összetartását, mintha a vezető a fiúkkal való foglalkozást robotnak s magukat a fiúkat valami nevelési tárgynak nézi, akiknek a tökéletlenségét és tudatlanságát neki kell kiművelnie, s ha ezért hálát, különös tiszteletnyilvánításokat kíván magának. Az ilyen gögös, hiú és önfejtő nevelő elfelejti, hogy azok a fiúk Isten előtt egyáltalában nem alábbvalók nála és hogy a munka arra való, hogy általa saját maga is előbb jusson a keresztyén élet és jellem útján.

Mégis a vezetőnek kell *lelkén hordoznia* az egész csoport ügyét és munkáját. Mindent *elő kell készítenie*, összejövetelekre, kirándulásokra, stb., amire szükség van, mert ez az ő feladata, kivéve, ha a csoportban olyan tagok vannak, kikre egyes dolgokat rábízhat. Még akkor is gondolnia kell rá, hogy ezek a maguk idejében és helyén legyenek. Ezenkívül

naponta gondolnia kell a maga kis csapatjára, hordoznia kell őket és a munkát gondolataiban, imádságaiban, terveiben. Ha eljön a heti összejövétel órája és az utolsó percekben jut eszünkbe, hogy vajjon, mit is fogunk ma ott csinálni s szedünk össze egyet és mást, hogy az, időt eltöltsük, vagy épen okot keresünk, amivel az összejövételt erről a hétről eltolhatjuk, akkor a fiúk is csak olyan előkészülettel és készséggel fognak jönni. Ezért a vezetőnek a csoportban is és minden munkában *pontosnak* kell lennie, tartania kell magát a megállapított programhoz, megszabott időhöz, megbeszélte feladatok elvégzéséhez, mert ha a pontatlanság beüt a csoportba, (ami pedig egy pontatlan vezető mellett mindig megtörténik) az a végső veszedelmet jelenti. *Mindenkitől* kívánja meg ugyanezt a pontosságot. Az összejövetelek ne kezdődjenek a megállapított idő után egy félórával, avval az ürüggyel, hogy még várjunk, hátha jönnek, mert a későn jövő elégtétellel fogja megállapítani, hogy onnan elkésni nem lehet, míg, ha megkezdjük, akik jelen vagyunk, a másik önként észreveszi, hogy elkésett. S a magyaros pontatlanságról már egyszer le kellene szoktatni ifjúságunkat. Ha egy összejövételnek akadálya van, ne hagyjuk el azt a következő hétre, hanem keressünk más időpontot, mikor megtarthatjuk. Ez ugyan sohasem lesz olyan, mint a rendes időben lett volna, de mégis megment attól, hogy a fiúk két hétig ismét találkozás nélkül legyenek. Az összejövetelekre pontosan készüljünk el, mert, mint látni lehetett a programban sok olyan dolog van, aminek utána kell nézni, ne álljunk hát eléjük zavaros, vagy semmitmondó beszédekkel.

Különösen fontos, hogy a vezető minél több alkalmat használjon fel arra, hogy a fiúkkal *személyes beszélgetést* folytasson. Ennek első feltétele, hogy a fiúk bizalommal és szeretettel forduljanak a vezetőjük felé és pedig minden kérdésben, ami őket érdekli. A vezető tegyen le hát minden tanári, tanítói vagy erkölcsbírói álarcot és tudjon lenni a fiúknak igazi barátja, aki ugyan nem hizelkedik nekik, de megérti őket és szeretete mindig nagyobb, mint botránkozása. A személyes beszélgetésekben ne erőszakoljunk bizalmat, de ne is vágjuk el az útját annak, felületes és könnyű súlyu cseveggéssel. Ne felejtsük el, hogy a fiúkat nem ismerjük addig, míg nem beszélünk velük Krisztusról és nem ismerjük lelki életük nehézségeit. Ebben a dologban igaza volt Williams Györgynek, aki már élete végén, mikor találkozott Mott Jánossal, a Diákszövetség nagy vezetőjével, így fordult hozzá: „Mott úr, volt-e ön valaha egyedül egy fiatal emberrel anélkül, hogy ne beszélt volna vele Krisztusról?” Amennyire óvakodnunk kell attól, hogy személyes beszélgetéseink mesterkéltté legyenek és nagyképűsége, majd képmutatásra ve-

zessenek a fiúknál, annyira kell óvni azokat az üresség veszedelmétől és nem szabad, hogy legyen egy fiú is a csoportunkban, akit fogadalomra engedünk, mielőtt személyesen beszéltünk volna vele arról, ki neki Krisztus, hogyan akarja Őt szolgálni és milyen nehézségei vannak az Ő szolgálatában? A fogadalomtétel előtt minden fiúnak fel kell tennie ezt a kérdést, mert hogyan tegyen fogadalmat a Krisztus követésére, ha nem ismeri Őt?

A fiúkkal való belső viszonya a vezetőnek legyen *közvetlen, baráti*. Ne legyenek kedvencei vagy kiváltságosai, sőt igyekezzék arra, hogy szeretetéből egyenlően adjon mindenkinek, annál többet, minél jobban rá van szorulva az illető. Komolyan és határozottan mondja meg mindenkinek, ha ellene kifogása van, de ne keresse a hibákat, minthogy ne is hunyjon szemet előttük. Ezeket személyesen beszélje meg az illetővel, nem abból indulva ki, hogy felfedezi a bűnt, hanem úgy tekintve az illetőt, mint aki szabadulni akar attól. A hibákon maga is bánkódjék és szánakozzék, s hordozza gondolataiban és imádságaiban minden egyes fiú küzdelmeit Isten előtt. Tegye előttük világossá, hogy ők maguk hiába küzdenek a bűn ellen, van Valaki, aki hordozza a bűneinket és meg tud szabadítani tőlük. Ne lépjen fel soha úgy, mint, aki magát tökéletesnek tartja, lehet, saját bűneinek látása és saját küzdelmei megmutatása könnyíteni fog azok terhén, akik hasonló harcot vívnak és megérteti vele is a helyzet nehézségét. Legyen ott minden fiú mellett minden nehézségben és igyekezzék azt enyhíteni és elviselhetővé tenni. Az esetleg eltávozókat személyes beszélgetésben próbálja megtartani, ha nem sikerül, úgy vegyen tőlük búcsút, mint, aki tudja és reméli, hogy vissza fognak térni. Óvakodjék tőle, hogy akár maga, akár az egész csoport a tökéletesek társaságának tartsa magát és megvesse azokat, akik kívül vannak, sőt arra igyekezzék, hogy az alázatosság uralkodjék a lelkekben. Ez elsorolt és minden el nem sorolható esetben igyekezzék magát Annak hűséges követője gyanánt viselni, Aki mint cél és mint vezér áll az egész munka előtt s akinek dicsőségére munkálkodni akar.

3. A csoport megszervezése

Mi a csoport? Olyan fiúk és a vezető testvéri társasága, akik ezt a programot elfogadták és együttes munkával meg akarják valósítani. A csoportot két irányban kell megszerveznünk, *külsőleg és belsőleg*. Mindkét oldal egyformán fontos, mégis a külső szervezés a belsőnek következménye, s anélkül csak látszatomunkát eredményez.

A csoport *külső megszervezésére* a következő dolgok irányadók. Ennek a szervezésnek célja, hogy a fiúkat összetartsuk és a munkát öntudatosan és határozottan irányíthassuk. Megállapítjuk, kik tartoznak a csoportba, névsort veszünk fel róluk és ezt a névsort minden összejövetelen vagy felolvassuk, vagy másként ellenőrizzük, hogy a csoport tagjai jelen vannak-e. A csoport tagjairól rendszeres nyilvántartást kell vezetni, ami legkönnyebben úgy történik, hogy egy füzetet állítunk össze, melybe felírjuk minden fiú nevét egymás után is és azonkívül minden fiúnak egy lapot nyitunk, melybe jegyezzük róla megfigyeléseinket, mulasztásait, a próbákat, melyeket letett és a diagrammot, melyet a személyi tanulmányi kérdések alapján állítottunk össze. Így, ha akár melyik lapját felnyitjuk, ott találunk róla mindent, amit ismeretéhez tudnunk szükséges.

A csoportban nagyon fontos, hogy *minden fiú részvételét* biztosítsuk, ne legyen egyik sem, aki azt gondolhatná, vagy azt a tapasztalatot meríthetné, hogy reá itt nincs szükség és neki nincs tennivalója. A hiányzóknak mindig nézzünk utána, szoktassuk őket hozzá, hogy akár előre, ha látják, hogy nem tudnak eljönni, akár utólag a következő órán mentsék ki magukat, ha már kénytelenek távolmaradni. A betegeket látogassuk meg, az akadályozottak iránt érdeklődjünk, mert sohasem abból származik a baj, ha valamelyik nem tud eljönni az órára, hanem, ha nem jön, mikor pedig jöhetne. A kényszerből távolmaradó mindig gondol arra, hogy a többiek most mit csinálnak, az ellenben, aki nem is akar eljönni, igyekszik kiverni a gondolatából a többieket. A munkabeosztást a csoportban úgy biztosíthatjuk legjobban, ha a csoportban felmerülő munkákat kiosztjuk a fiúk között. Ilyen munkák a következők: az összejövetelek nyilvántartása és a tagok számontartása egy névsor alapján, valamint esetleges levelezés a távollevő tagokkal, vagy más csoportokkal, a tagok összeszedése, ezeket lehet egy fiúra bízni, akit nevezhetünk *titkárnak*; az összejövetelen a napló vezetése, a következő összejövetel programjának számontartása, ez a *naplóvezető* tiszte lesz; ha a csoportnak van valami bevétele, szükség lehet olyanokra, akik a *helyiséget*, melyben az összejövetelek tartatnak, rendben tartja, aztán egy másikra, aki a csoport *könyvtárát* kezeli. Mindezeket, vagy ezekből amit csak lehet, ne a vezető tegye, hanem az ő állandó felügyelete és utasítása mellett a fiúk maguk, hogy így munkát, elfoglaltatást nyerjenek és a szolgálatra alkalmat kapjanak a csoport érdekében.

A csoport megszervezésének másik külső eszköze annak *zártsága*. Mikor a jelentkezések megtörténtek és a csoportot megalakítottuk, akkor egyuttal annak *határai is lezáródnak*.

A későbbi jelentkezésekre legjobb külön időt állapítani meg, pl. kimondani, hogy új jelentkezőket negyedévenként fogadunk el. A csoport tagjai számára valamint az új jelentkezők számára is *féléves próbaidőt* kell kikötni. E próba idő alatt figyelemmel kísérjük a fiúkat, akiknek kötelességük a munkában való komoly részvétellel bizonyítani, hogy ragaszkodásuk őszinte és szándékuk a munkában való részvétel és a program eszménye iránt szilárd. E próbaidő arra való, hogy ezalatt mindenki a fiúk közül megismerkedhetik vele, mit akar a programra, mit kíván tőlük és mit nyújt nekik. Ez alatt tehát különös gonddal *kell vigyázni arra*, hogy a program összes követelményeit a fiúkkal megismertessük. Ha azt fogják látni, hogy ez a munka olyan, mely nem lép föl avval az igénnyel, hogy változtasson az életükön és tulajdonképpen mindent megenged, amit eddig csináltak, akkor nyugodtan lesznek, de nem is fogunk eredményt elérni. Ezért ebben az időszakban tudomására kell hozni a fiúknak, melyek azok a pontok eddigi életükben, amiket annak, aki ezt a programot vallja, tovább nem lehet folytatni. Ha ezeket határozottan megállapítjuk, nem lesznek kétségben afelől, hogy ez az út csakugyan egy egészen más, komolyabb életet kíván, mint amit eddig éltek. Aki ezekben javulást nem akar felmutatni, a próbaidő leteltével minden kímélet nélkül zárjuk ki a csoportból, mert az ilyen csak rontja a többit, de ezt a kizárást sem szabad sértően intézni, inkább személyes beszélgetésben venni rá azt, aki nem tud a követelményeknek eleget tenni, hogy maradjon ki, miután többször is személyesen beszéltünk vele azon bűn felől, melyben van. Mivel azonban a csoport nem a tökéletesek társasága, csak azokat szabad így eltávolítanunk, akik nem *akarnak* engedelmeskedni, de támogatnunk kell és minden segítséggel körülvennünk azt, aki ugyanilyen gyengeségekben hibás, de ezek ellen küzdeni akar és meg akar tőlük szabadulni. Biztosítani kell őket arról, hogy ez a munka épen az, melynek segítségével ezektől megszabadulhat, hogy az egész munkának az a célja, hogy egymást nehézségeinkben segítsük és támogassuk. A csoportban mindenkinek lesznek ilyen nehézségei, a fiúkat rá kell vezetni, hogy mindenki ismerje meg a saját nehézségeit és segítsen leküzdeni a másokét.

A féléves (ebben a kérdésben nem jó sietni) próbaidő leteltével azok, akik a csoportban maradni akarnak, rendes tagjaivá lesznek annak. Ezt a fölvételt a csoport rendes tagjai közé *egy fogadalommal és ünnepélyesebb összejövettel* tesszük hatásosabbá. Ez összejövétel *programmja* legyen a következő: Bibliaóra, melyben a vezető beszéljen arról az áldásról, melyet a munkában akar adni Isten a fiúknak, s azok-

ról a feltételekről, amelyek reájuk ki vannak abban szabva. Azután a vezető, vagy a titkár bejelenti, hogy kik azok, akiknek a próbaideje lejárt, s akiket fogadalomtételre lehet bocsátani. Rövid beszédet intéz hozzájuk a vezető, melyben felhívja őket, hogy gondolják meg, komolyan akarnak-e azok közé lépni, akik itt és az egész világon Krisztus uralmáért küzdenek s utal azokra a nehézségekre, melyek ebben reájuk fognak várnia, s melyek miatt hősies elhatározás és Krisztusnak való személyes önátadás az, amire szükségük van. Felszólítja, nyilatkozzanak, le akarják-e tenni a fogadalmat? A hangosan mondott igenlő válasz után a vezető olvassa, s az illetők utána mondják a fogadalom szövegét. Ez lehet többféle, ajánlatos a következő szöveg: *„Kijelentem, hogy Krisztust életem Királyának elfogadom s az Ő diadalát előkészíteni, fenntartani és terjeszteni akarom életemben és az egész világon.“* A fogadalomtétel után a csoport minden tagja és a vezető kezdet fog az illetőkkel, s imádság és ének után az összejövétel bezárul. Mivel, mint láttuk, a fogadalom komoly és ünnepélyes dolgot jelent, vigyáznunk kell rá, hogy azt a fiúk közül senki felületesen és meggondolatlanul magára ne vegye, s azt még ne szegje. Evégre a vezető *csak az olyan tagokat* bocsássa fogadalomtételre, akikről meg van győződve, hogy annak jelentőségét megértik és átérzik. Az egész program nem játék, hanem egy halálosan komoly munka, a mi ifjúságunk jövője és az Isten országa szempontjából, aki tehát még ennek horderejét nem érzi, azt tartsuk vissza a fogadalomtól. Mivel a próbaidő nem lezárt és körülírt határpont, tehát a féléves időszak lejártakor nem mindenki köteles letenni a fogadalmat és nem lesz automatikusan rendes tag, a vezető legjobb, ha *magának tartja fenn a jogot arra, hogy a félév végén megállapítsa, kik azok, akik, ha akarnak fogadalmat tehetnek, s így rendes tagok lehetnek.* Ezzel az eljárással mellőzve van az a nehézség, ami abból származhatnék, ha a lejárt határidő után mindenki automatikusan belép és fogadalomtételre köteles lenne, s a vezető is saját belátása szerint állapítja meg egyesekre nézve azt az időt, mikor elég éretteknek látja őket, magaviseletük és munkájuk által arra, hogy ezt a súlyos ígéretet elmondják. Ezenkívül azokkal, akik a fogadalom letételére készülnek, a vezető *külön* is foglalkozzék, megbeszélve velük, hogy milyen nehézségeik vannak és utasítva őket, hogyan győzhetők le azok. *Ne bocsássunk senkit könnyen fogadalomtételre, s különösen addig nem, míg nem látjuk rajta, hogy lelkileg csakugyan Krisztus hatása alatt áll és öntudatosan oda akarja magát állítani.*

Végül a külső megszervezéshez tartozik még a csoporttagjai közötti *összetartás megteremtése és fenntartása.* Egy ilyen összetartást a fiúk közti igazi lelki barátság fog ered-

ményezni. Ennek abban kell érvényesülni-e, hogy a fiúk a legmelegebb szeretettel és barátsággal viseltetnek egymás iránt. Ismerik egymás bajait, kérdéseit, azokban készséggel segítenek, egymást támogatják, szóval egy olyan baráti kört alkotnak, mely tagjait másoktól megkülönbözteti. Ezt az érdeklődést fel kell a fiúkban egymás iránt ébreszteni, úgy, hogy egyiket a másikra rábizzuk, alkalmakat nyújtunk nekik, hogy egymást segítsék, szolgálatokat végeztetünk el velük egymásért, s így megéreztetjük velük, hogy olyan körben vannak, ahol minden tag azon igyekszik, hogyan szolgáljon a másiknak és mivel mutassa ki a szeretetét a másik iránt. Amelyik csoportban a fiúk egymás nehézségeit ismerik, egymásért imádkoznak, egymásnak szolgálnak, abban a csoportban nem fog előfordulni, hogy egyik is közülük a gondozás hiánya és az egyedülvalóság miatt helytelen útra tévedjen és ha megtörténik, olyan segítséget nyújt a többiek ereje, hogy visszavezethetik az eltévedtet a helyes útra.

A *belső megszervezés* a csoport ereje. Már az eddigiekből is látszott, hogy egy igazi csoportot, nem lehet csak külsőleg megszerezni, mert a szervezetséget nem valami külső erő, hanem a *lélek adja*, amely a csoportban uralkodik. A belső szervezetség kérdéseinél, az első a *fegyelem és rend* kérdése. A keresztyén lélek fegyelmezett lélek, mert egy keresztyén csoportban mindenki alárendeli magát az egyetlen fegyelmező erőnek, mely a Szentlélek ereje. Ezért a külső fegyelem nem ér semmit, de annál inkább kell törekedni a belső fegyelemre. A vezető úgy kormányozza a csoportot, hogy abban a rendetlenség ne üthessen fészket. Nem szabad semmit elnézni, ami rendetlenséget okoz, bár tartózkodni kell a szörszálhasogató és okvetetlenkedő rendcsinálástól. Különösen nagy gondot kell a fegyelemre fordítani az első félévben, mert ha megszokták a fiúk, akkor már nem lesz nehéz fenntartani. A rendretasítást barátilag és szeliden kell eszközölni, de határozottan. Ne féljünk attól, hogy valaki ezért kimarad, mert ha ez lenne az eset, jobb, hogy az illető most marad ki, mintha rontotta volna az egészet; s ha mind kimarad, akkor is jobb semmi, mint egy olyan csoport, mely fegyelmet nem akar ismerni. Az összejövetelen beszélgetést, játékot, figyelmetlenséget nem kell engedni. Szoktassuk rá a fiúkat, hogy a kérdéshez egymás után szóljanak hozzá, megvárva egymást, sőt legjobban előre megállapítani a sorrendet (pl. hogy a hozzászólások sora az első hozzászólótól jobbra halad), ha nagyon sok a beszéd. A hosszú beszédnek is jó útját vágni, ha szükséges, azzal, hogy kijelölünk mindenki számára egy időt (3—5 perc), mely alatt hozzászólását be kell fejeznie. Ma az első összejövetelen megengedünk magánjátékot, vagy szórakozást, a másodikon nem tilthatjuk meg. Mindazonáltal egy bölcs vezető

mindig tudja mit kell észrevennie és mit kell mellőznie. Különösen szoktassuk hozzá a fiúkat ahoz, hogy távollétünkben ne eresszék magukat felszabadulva és ne csapjanak lármát. Ez az iskolás szokás nagyon veszedelmes az ilyen munkában. Ne használjuk külső rendfentartó eszközöket, hanem mikor az összejövetel órája közeledik, várjuk már a fiúkat a gyülekezőhelyen és mi fogadjuk őket, beszélgetve az egymás után jövőkkel, míg az idő elérkezik.

Minden *összejövetelen kívül* is tartsuk számon a rend szempontjából a fiúkat, ha uccán, vagy másutt meglátunk, valami rendetlenséget a csoportunk egy tagjától, annak nagysága szerint vagy magánúton, vagy nyilvánosan a legközelebbi összejövetelen vegyük elő az illetőt, semmi ilyent ne nézzünk el annyival inkább, mert a többiek a csoport tagjait ebből a szempontból fogják megbírálni.

A csoportnak mindig vannak *adminisztrációs kérdései*, melyeket szintén nyilván kell tartani. Ilyen a megbízások lejárása, vagy mások ezekre alkalmazása. A megbízásokat legjobb egy bizonyos időre, pl. félévre adni s az illetőktől a csoport előtt negyedévenként, vagy havonta beszámolást kívánni meg. Ezek és egyéb adminisztrációs kérdések mindig a csoport összejövetelein erre rendelt idő alatt tárgyaltsanak meg hogy abban is a fiúk résztvegyenek.

A vezető legyen találekony abban, hogyan szerezhet a csoport munkájára *anyagi alapokat*. A legtöbbször nincs ilyenre közvetlen szükség a munka szempontjából, de ha a csoport egy kis pénz felett rendelkezik, sok olyanra felhasználhatja (könyvtáralapítás, kirándulások, konferenciákra menetel, stb.), ami a munkát elősegíti. S anyagi eszközöket szerezni, nem olyan nagy nehézség, mint látszik. Egy néhány összejövetel, melyre a szülőket, vagy nagyobb körből ismerősöket meghívunk, bizonyos tárgyak készítése a csoport tagjai által, melyeket a csoport javára eladunk, háziipari munkák, egy kis kert a csoport számára, vagy a tagok által felvállalt egyéb munka, melynek eredményét a csoport pénztárába tesszük, odasegíthet, hogy bizonyos összeg felett rendelkezünk s a fiúkban is a közös munka és a csoportért való áldozat gondolatát kifejleszti. Ide tartozik az is, hogy a tagokat hozzá kell szoktatnunk az *áldozatkészséghez*, vagy bizonyos megszabott összegeket ajánl meg mindenki a csoportnak, vagy tehetsége szerint pénzzel akkor járul hozzá, mikor tud. A közös anyagi eszköz nagy erő a fiúk felelősségének növelésére.

Végül még a csoport szervezéséhez tartozik egy kérdés és ez a tulajdonképeni *szervezet* kérdése. Mint a programból látható és többször hangsúlyoztatott is, ez a program nem kíván egyesületi, vagy más ilyen jellegű szervezetet,

megvalósítható egy osztályban egy konfirmációi csoportban, egyesületben, stb. de megvalósítható minden külső szervezet nélkül. Mindemellett már az a tény, hogy az osztály, vagy egyesület stb. tagjai közül esetleg nem mindegyik fog és akar résztvenni a munkában, magával hozza, hogy a csoport egy zártabb egység lesz, mely befelé bizonyos rendet és szabályozásokat tart fenn és ír maga elé. Tagjai kifelé tartoznak ahhoz a közösséghez, melynek tagjai: egy iskola egy osztályához, vagy egy gyülekezethez, tehát külön szervezetre és elismerésre szükségük nincsen.

Azon csoportok, melyek jelen program alapján állanak: a következő *alapelveket* fogadják el, s ez helyettesíti, illetőleg pótolja mindazt, ami más mozgalomnál, vagy egyesületnél az egyesületi szervezetet képezi:

1. *A csoport testvéri társasága olyan fiúknak, akik meg-egyeznek abban, hogy Krisztust akarják szolgálni és az Ő uralmát akarják terjeszteni saját életükben, körükben és az egész világon.*

2. *Akik ezért a célért dolgozni akarnak, a csoportba belépnek. Aki be akar lépni, egy félévig, mint próbaidős tag résztvesz a munkában, ez idő után, a fogadalom letételével rendes taggá lehet.*

3. *A csoport tagjai e célból saját életüket teljesen a program eszményének szolgálatába állítják, egyrészt lelki életük rendszeres táplálása, másrészt mindennapi életükben Isten akarata szerinti járás által.*

4. *A csoport munkája négy ágban halad: a) műveltségüket fejleszteni, b) testi életüket erősíteni, c) lelki életüket öntudatosra és mélyre tenni, d) magukat és másoknak való szolgálatban szüntelen gyakorolni. Mind a négy ág arra szolgál, hogy azokban erőiket Krisztus akarata alá állítsák. Ennek módzataira a program ad utasítást.*

5. *A csoport nem egyesület, vagy szervezet, hanem testvéri kapcsolat, tehát alapszabálya és szervezete nincs. Az egyes szükséges megbízásokra a rendes tagok közül bízhatnak meg.*

6. *A próbaidős tagok a munkában résztvesznek, de fogadalmat még nem tettek. Rendes tag csak az, aki a fogadalmat letette. A csoport felmerülő ügyeiben a rendes tagok határoznak.*

7. *Az ezen alapelvek és ugyanezen program szerint dolgozó csoportok egymást támogatják és egymással kapcsolatot tartanak fenn.*

Ezek az alapelvek magukban foglalnak mindent, ami

szükséges. Az összetartás növelésére felhasználható egyéb eszközök, pl. hogy a csoportnak *nevet* adjanak, bizonyos egyforma *ruházati cikkekben* megegyezzenek, mellékesek és a vezető belátására vannak bízva, hogy azokat, a megfelelő hatóságának vagy politikai hatóságok ilyen értelmében hozott határozataihoz alkalmazkodva, alkalmazza.

4. A csoportösszejövétel

A munka maga két úton halad. Amint láttuk, a csoport *nemcsak egy alkalmi társaság*, mely időnként összegyűl, hanem egy élő kapcsolat. Azok, akik a csoportban vannak, egyrészt a *maguk mindennapi életében* igyekeznek megvalósítani a program követelményeit, erre valók a próbák, melyek használatáról később beszélünk, ezenkívül a közös munkára hetenként egyszer összejönnek, ez a *csoportösszejövétel*. A csoportösszejövétel feladata, hogy a munkát a fiúkkal együtt végezzük, a fiúk vezetésére szükséges alkalmakat kihasználjuk és abban a munkában, melyet a fiúk közül mindenki magában végez, a nehézségeket és eredményeket számbavegyük és az előbbieket eloszlatni segítsünk együttesen.

Mivel a csoportösszejövétel a munka módjai között elsőrendű fontosságú, a vezetőnek nagyon gondosan elő kell készülnie úgy az összejövetelek rendezésére, mint azoknak vezetésére. Ez *előkészület* a következőkben áll: A csoport megalakulásakor azonnal megállapítjuk, hogy az összejöveteleket, mely *helyen* és mely *időben* tartjuk. Legalább *hetenként* tartandó összejövétel és pedig egy bizonyos előre meghatározott napon, melynek meghatározásánál természetesen tekintetbe kell vennünk, hogy a fiúknak mikor van leginkább szabad ideje. Ezeket az összejöveteleket *sohase hanyagoljuk el*, mint mondtuk fent, ha esetleg el volnánk foglalva abban az időben, akkor is állapotjunk meg velük *más* időpontban arra az esetre. Minden elhagyott összejövétel távolabb viszi a fiúkat a munkától. Meg kell állapítanunk az összejövetelek rendes helyét is. Mindenesetre igyekeznünk kell gondoskodni arról, hogy a csoportnak, esetleg több csoportnak együtt, melyek abban a helységben vannak, rendes *otthona* legyen. Ennek az előnye elszámolhatatlan, ha a fiúk úgy gyűlhetnek össze valahová, hogy az a hely az övék, Ők azt díszíthetik, abban a csoport a maga dolgait elhelyezheti, esetleg a fiúk ott könyvtárat, játékokat találnak a nap megszabott óráiban, melyeket igénybe vehetnek. Minden csoportnak legyen törekvése, hogy egy ilyen otthonra szert tegyen, ha az valami nagyon egyszerű helyiség is, mert akkor is használhatóvá tehetik a fiúk magok. Az otthon berendezése; egyik főgondját képezze a ve-

zetőnek, de a fiúkkal csinálják meg együtt. Ha ilyen külön helyiségre nem lehet szert tenni, használhatjuk az iskola termét, valami tanácsterem-félét stb. Jó időben az összejöveteleket szabadban tartjuk, kivéve az első alakuló összejövetelet.

A csoportösszejövetelekre, az ott végzendő munkára nézve a vezető készítsen magának egy *tervet* és pedig legalább egy félévre ott, hol a munka félévenként tagozódik, ahol éves munkaidő van, ott egész évre. Hogy erről beszélhessünk, először szólanunk kell az *összejövetel programjáról*. A csoportösszejövetelek három pontra terjednek ki: *bibliatanulmány; megbeszélés vagy előadás; játék vagy próbák*. Ez a három pont minden munkában meg kell, hogy legyen, akár úgy, hogy a három részt egy összejövetel keretében bonyolítjuk le, akár pedig úgy, hogy minden részre egy-egy összejövetelet szánunk, ha van ideje a fiúknak rá, hogy egy héten három összejövetelelre eljőjenek. Falun meg lehet tenni azt, hogy a téli időben, mikor elég idő van, három összejövetelet tartunk hetenként, míg nyáron, mikor el vannak foglalva, csak egyet, vasárnap. Ezt a hármast programot be kell tartani, mert különben az a veszély fenyeget, hogy a munka egyik része háttérbe szorul és elhanyagolódik.

A *terv készítéséhez* szükséges tehát, hogy a vezető el legyen készülve minden pontra és *mindenre*, amit a munkában végezni akar. Ha egy látogatást akarok tenni, valamelyik fiúnál, vagy magamhoz hívom beszélgetésre, nem teszem előkészületlenül, abban bízva, hogy majd a pillanat hatása alatt valamit beszélek, hanem előre el kell gondolnom, mit akarok avval a látogatással elérni, milyen körülmények állanak rendelkezésre, milyen eszközökkel érhetem el azt, stb. Az összejövetelekre is épen ilyen terveket kell készíteni. A bibliatanulmánynál meg kell állapítani egy évre vagy félvre, hogy a Biblia melyik részét fogjuk tárgyalni, ki kell dolgozni a vezérgondolatokat és nem az utolsó percre hagyni, hogy majd mondok nekik almit. Az ilyen hanyagság meg fog látszani magán a bibliaórán és megfogja rontani azt. Ezenkívül, mint már mondtunk, a fiúknak is előre kell tudniok, hogy miről lesz szó a következő összejövetelel, hogy arról gondolkozhassanak. Ki kell tehát jelölnünk pontosan egy időre való bibliaórai anyagot. A másik pont a megbeszélés és előadás. Mint a programban látjuk, ezek nagyon fontosak, mert némelyikük hallgatása próbapontnak számít, s ha erre nem adtunk alkalmat a fiúknak, a mi hibánk, ha ebben elmaradnak. Végül a játékokat, melyeket az összejöveteleken felhasználunk szintén előre összeállítjuk. Lehet, hogy az ilyen mesterkéltnek fog feltűnni és aprólékosnak a felületes szemlélő előtt, de viszont el kell ismernünk azt, hogy ha ebben a terv nem olyan Procustes-ágyának van elgondolva, melytől indokolt esetben el ne

térhetnénk, maga egy ilyen terv a fiúk és a külső szemlélő előtt az öntudatosságát és határozottságát a munkának nagyban kiemelni.

A csoportösszejövétel *lefolysa*, ha az egyben történik, tehát heti egy összejövettel a következő: *Bibliaóra* (fél óra). *Megbeszélés, előadás* (fél óra). *Játék, próbák* (fél óra). Ha külön, három összejövettel csinálunk, akkor sem szabad egyre egy óránál többet fordítani. A heti egy összejövethetnél a három rész közti kapcsolatot énekkel töltjük ki, viszont az összejövétel végét mindig imával és énekkel zárjuk be. Tehát a heti egy összejövethetnél a következő részei lesznek a programnak: *Bibliaóra*: (ének, ima, biblia-tanulmány, ének). Ezután névsormegállapítás, igazolások távolmaradottak részéről. *Megbeszélés. Ének. Folyó ügyek. Játék, vagy próbák. Jövő összejövétel tárgyai megállapítása. Ima. Ének.* Világos, hogy ehhez a programhoz annak szigorú betartása és az idő pontos beosztása szükséges. Nem szabad engednünk, hogy akármelyik rész is elnyuljék, mikor az ideje letelt, félbe kell szakítani. Ez hozzászoktatja a fiúkat, hogy rövidesen, csak lényeges dolgokra szorítkozva beszéljenek, az időt jól használják ki, s ha valamit keveselnek, nem fogják megenni. A heti három összejövethetnél már persze több idő jut egy dologra de az idő pontos betartására itt is ügyelni kell. A *bibliaóra* itt is ugyanolyan sorrenddel megy, mint az előbbinél, a folyó ügyek tárgyalása mindig a *bibliaóra* után történjék. A *megbeszélő és játék* órákat is mindig énekkel és egy rövid imával kezdjük és végzük. Természetesen óvakodnunk kell attól, hogy a fiúk eljárjanak *játékórákra* de *kimaradjanak* a másik kettőből, mert aki mindháromra nem jár el, az a munkában nem vehet részt. Ilyen veszedelem alkalmával legjobb a három részt összevonni, mert akkor mindegyiken jelen lesz.

Az összejövetelekről a *naplóvezető naplót* vezet, melyben benne kell lennie a dátumnak, jelen voltak névsorának, a tárgyalt anyagnak, esetleg azon összejövetheten hozott megállapodásoknak. Az összejövethetlhez lényegesen hozzátartozik még az *adakozás*, a csoportban szokásos mód szerint, akár megállapított összeg, akár tetszés szerinti összegben. Ez a *bibliaóra* után, a folyó ügyek tárgyalása előtt megy végbe. Most szólunk kell az összejövethet egyes részeinek keresztülviteléről és programja megalkotásáról.

a) *A bibliaóra tartása és vezetése*

A *bibliaóra*, mint azt a program kifejtésénél is mondtuk, arra való, hogy az egész munkának a *lelki tartóerejét* adja. Nem szabad tehát megelégednünk itt avval, hogy a fiúk

csak kénytelen kellett vegyenek részt rajta, vagy épen magunknak is ez. legyen a kísértésünk, mert ennek elhanyagolásával elvesztettük a lehetőségét annak, hogy a munka egyes ágai egymással arányban és az egész egy organikus egységben legyen. Olyanná kell tennünk a bibliórát, melyet a fiúk szívesen látogatnak és azon nemcsak jelen vannak, hanem lélekkel részt is vesznek. A bibliatanulmány a Bibliát úgy tekinti, mint a *lélek kézikönyvét*, vagyis olyan könyvet melynek ismerete szükséges a ker. fiúnak és amelyből az az élete kérdéseire megoldást és erőt nyerhet. Nem könnyű dolog ezt megéreztetni a fiúkkal és még nehezebb odajuttatni őket, hogy a Bibliában csakugyan az Élet Könyvét lássák és abból merítsenek. De nincs is szükség rá, hogy szóval igyekezzünk őket erre megnyerni, mert ha jól kezeljük, a Biblia beszél magáért, és lassanként behatol annak a fiúnak az életébe, aki a maga kérdéseit ki tárja előtte. Arra kell tehát igyekeznünk, hogy azok a kérdések, melyek a fiúk életében előfordulnak, előtte a Biblia világításában jelenjenek meg és oldassanak meg. Ha meglátta, hogy egy kérdésre feleletet kapott, akkor a többivel is oda fog folyamodni:

Ezért első feladat pontos és komoly megválasztása a *bibliatanulmány tárgyainak*, és pedig, mint fent mondtuk, legalább egy fél évre előre. Olyan témákat válasszunk, melyek az ő életükkel összeköttetésben állanak, vagy hozhatók. Felvehetünk egy bibliai könyv tárgyalását, mint pl. kezdetnek legalkalmasabban a Márk evangéliumát, vagy használhatunk egy szisztematikus beosztást is. Mindkét esetben már előre fel kell dolgoznunk azt, hogy a fiúk megláthassák a kérdéseket és otthon gondolkozhassanak felőle. Ilyen szisztematikus vezérfonalra példát hozunk fel egy nehezebb és egy könnyebb alakjában:

A bátorság emberei: Tanulmányok az ószövetségi jellemekről: 1. Egy hajós, aki nem félt tőle, hogy nevetségessé válik. (I. Móz. 5:25—9:19). 2. Egy önzetlen hívő harcos. (I. Móz. 11:31—18:33). 3. Egy ember, aki nem akart harcolni. (I. Móz. 22:1—26:33). 4. Egy béna hős. (I. Móz. 25:27—33:11) 6. Egy fiú, aki bízott a jövőjében. (I. Móz 37:1—55:11). 7. Egy ember aki dacolt a lehetetlenséggel. (II. Móz. 1:8—20:17, V. Móz. 34:1—7). 8. Egy hadvezér, aki elfoglalta az ígért földét. (II. Móz. 17:8—Józsua 24:24.) 9. Egy győzedelmes harcos, aki nem akar király lenni. (Bir. 6:11—8:28). 10. Egy óriásölő, aki megkimélte ellenségét. (I. Sám. 16:1—18:16. 26:1—25. I. Krón. 11:1—9. 22:6—16). 11. Egy herceg, aki vetélytársának barátja. (I. Sám. 14. 18:1—4. 17:1—9. 20:1—2, 18—22, 35—42. 23:15—18. 31:1—6. II. Sám. 1:17—27. 9:1—7). 12. Egy király, aki nehéz választást tett. (I. Kir. 1:32—11:13). 13. Egy istenfélő próféta. (I. Kir. 16:29—II. Kir. 2:12). 14. Egy ember, aki

mások javára használta hatalmát. (II. Kir. 2:13—6:23. II. Kir. 13:20—21). 15. Egy fogoly, aki nem akar menekülni. (Dán 1:1—3:30. 6:1—28). 16. Egy férfi, aki nem folyamodott hadsereghez. (Esdr. 1:91—14. 3:1—7. 7:1—6. 11—18. 21. 25. 8:21—23. 24—34. 8:1—8.) 17. Egy hősi építkező. (Neh. 1:1—4. 11. 2:5—8. 9:20. 4:6—9. 15—23. 6:1—4. 10—13. 15—19. 7:1—4. 13. 10—14. 13:15—22). Ezek természetesen kidolgoztatnak és úgy vannak számítva, hogy egy-egy jellem tanulmányozásra több, három-négy alkalom fordítatik.

Egy nehezebb, rendszeres tanulmányra példa gyanánt felhozzunk a következőt: *A lélek találkozása Krisztussal*. 1. Belépés a keresztyén életbe. 1. Mit jelent keresztyénnek lenni? (Ján. 17:3. 5:39—40). 2. A Kr. barátságába való belépés részei: Megbocsátás. (Ésa. 55:6, 7. I. Ján 1:8—9). 3. Bűnbánat. (Mik. 6:7—8). 4. Hit. (Ésa. 26:3. Máté 8:8—10. Ján. 6:67—69). 5. Közösség. (Mát. 18:20. Ján. 19:21—23). 6. Bűnvallás. (Róm. 10:8—10. Luk. 12:8, 9). 7. Szolgálat. (Róm. 12:21. Jób. 29:15, 16. Luk. 7:22). II. Mi történik, mikor az ember keresztyénné lesz? 1. Megtérés. (Ján. 3:6. Róm. 8:6. 11). 2. Az Istentől való idegenség megszűnik. (Zsolt. 51:10—12. Ésa. 1:18—19. II. Kor. 5:18—20). 3. Egy élet, melynek középpontja Isten. (Fil. 1:21. 3:8—11). 4. Magam új megértése. (Zsolt. 8:5, 6. Róm. 8:16. 17). 5. Az egyéniség egysége. (Gal. 5:17—18. Róm. 7:24, 25.) 6. Barátságosság az emberek iránt, (Gal. 5:22, 23. Róm. 14:17). 7. Hűség. (I. Kor. 2:2. Fil. 3:8). (Weatherford u.) Mint látható, ez csak egy része egy nagyobb és részletesebb tanulmányi vezérfonalnak.

Ilyen vezérfonalak készíthetők a Jézus életéről, a hegyi beszédről, Jézus példázatairól, stb. A vezérfonalak kidolgozásánál arra kell vigyázni, hogy az egyes részek egymást kizárják, és viszont annyira világosak legyenek, hogy kétséget a főgondolatra ne engedjenek meg, hogy azonnal látható legyen, mire céloznak. Ezt legjobban úgy érjük el, ha az egyes órára szánt részeket kérdésekkel látjuk el, melyek a főgondolat egyes részeit megvilágítják. Pl. Az imádságról szóló vezérfonal egy tétele: *Az imádkozás feltételei*. (Ján. 4:24. Márk. 1:35. Mát. 14:23. Kérdések: Mi szükséges az imádkozáshoz? Az első követelmény, mint itt látható a magánosság és csönd. Miért kereste Jézus a magánosságot az imádkozáskor? Mennyiben segíti elő a magánosság az imádkozást? Milyen különbség van a magános és a templomi imádkozás közt? Mit nyerünk az egyikből és mit a másikkól olyat, mint a másik nem adhat? Lehet-e helyettesíteni egyiket a másikkal? Hogyan kereshetjük a csöndet, mely a magános istentisztelethez szükséges? Milyen csönd értendő ezalatt? Milyen tanácsot ad itt az Ige a mi magán istentiszteletünk számára?

Az ilyen módon elkészített vezérfonal alapján, tartjuk

most a bibliatanulmányi *órákat*. Ezeket mindig *énekekkel* kezdjük. Az éneklésre fektessünk nagy súlyt, mert ez előkészíti a lelket és megteremti azt a légkört, mely a bibliaórához szükséges. Olyan énekeket válasszunk, melyeket a fiúk, vagy legalább nagy többségük tud, s az ének legyen eleven, lelkes. Ne a hangos, hanem a lelkes és komoly éneklésre törekedjünk, semmi szükség sincs rá, hogy egy tíz tagból álló társaság, mely magában az Igével akar foglalkozni, hangban felül akarjon mulni egy száz tagból álló templomi gyülekezetet. Az éneklés után jön egy rövid *imádság*, melyet a vezető, vagy az mond, aki a bibliaórát vezeti. Sohase használjunk előre betanult imákat, s a fiúkat is szoktassuk hozzá, hogy maguktól tanuljanak imádkozni, mert a betanult, vagy előre megkészített imádság mindig nélkülözni fogja az itt annyira szükséges közvetlenséget. Ha a vezető előre elkészül a bibliaórára és nemcsak az utolsó pillanatban, akkor tudni fog imádkozni. Az pedig, hogy előre készüljön, már említettük, milyen nagyon fontos. Az ima után felolvassuk, vagy felolvastatjuk a fiúkkal a megjelölt *témát* és *bibliái részt* és egy néhány szóval bevezetjük. A bevezetés igazán csak bevezetés legyen és ne prédikáció, ne akarjunk mindent elmondani és arra törekedjünk, hogy amit mondunk, úgy mondjuk, hogy az gondolatokat ébresztő legyen. A bevezetés után a fiúk szóljanak hozzá a kérdésekhez. A *hozzászólásnál* arra kell törekedni, hogy azt ne erőszakoljuk, de ne is nyomjuk el. Eleinte számolnunk kell vele, hogy nem igen lesz hozzászólás, mert a fiúk a problémákat nem látják meg. Ilyenkor nagyon sokat segít az, ha érvényesítjük, hogy a és az egész bibliaóra tulajdonképpen egy baráti beszélgetés, s minden félénkséget igyekszünk legyőzni a társalgás közvetlenségével. Ha egyáltalában nincs hozzászólás még úgy sem, ha a kérdéseket kézbe adjuk a fiúknak, nem veszítjük el a türelmünket, valamikor meg fog az is jönni, mikor a fiúk meglátnak valamit a Bibliában. Azt azonban mindig figyelemmel kísérjük, hogy a hozzászólás hiánya ne tegye a mi hozzászólásainkat távolesőkké. Esetleg személyesen beszélünk olyanokkal, akiről tudjuk, hogy volna mondanivalójuk, de nem merik, vagy nem akarják elmondani. A másik, amire vigyáznunk kell, hogy agyon ne beszéljük az órát. A hozzászólásokat nemcsak meg kell hallgatni, hanem bátorítani kell, főgondot fordítva arra, hogy azok egyszerűek és őszinték legyenek. Ha a hozzászólás kívánnivalót hagyott fenn, vagy kétséget ébresztett, azt majd az *óra végén* hozzuk helyre, mert lehet, hogy éppen ezek ösztönzik hozzászólásra a többieket, s ha azonnal előállunk valami javítással, ennek elejét vágjuk. Egyáltalában semmi sincs biztosabb megölője a bibliatanulmánynak, mint az iskolás módszer, mely a hozzászólásokban

„felelést“ lát, s mely a fiúkat őszintétlenségre, hazugságra, képmutatásra szoktatja. Legyen szabad ott bármilyen őszinte kérdést, vagy kétséget kifejezni, s ne azon törekedjünk, hogy a magunk kérdéseit beléjük verjük és nekik megoldjuk, hanem hogy a magukéről beszéljenek.

A beszélgetés végén röviden összefoglaljuk az eredményt amire eljutottunk és egy rövid *imádsággal* és *énekkal* befejezzük az órát.

Mivel a bibliaórának az a célja, hogy a fiúkat a Biblia segítségével kérdéseik meglátásához és megoldásához segítse, igazán akkor fog ez sikerülni, ha a fiúk nemcsak azon a heti egy órán látják a Bibliát, hanem *használják is azt mindennap*. Azért bűzdítani kell a fiúkat a mindennapi bibliaolvasásra és imádkozásra, tehát a csendes óra megtartására. Ha a biblia-tanulmányi vezérfonalat úgy csináljuk, vagy úgy választjuk meg, hogy az mindennapi leckéből áll és ezek összefoglalásai a heti leckék, és be tudjuk vinni a fiúkat tudatába, hogy a napi leckéket olvassák és azok felett gondolkozzanak, akkor egy csapásra biztosítva van a bibliaóra elevensége. Hogy azonban őket közelebb hozzuk a Bibliához, arra jó módszer az is, ha alkalmat adunk nekik arra, hogy tevőleges részt vegyenek az órán. Így a bibliai részt velük olvastatjuk fel, ha van vállalkozó, aki megfelel, imádkozhat az óra elején vagy végén, vagy, ha arra alkalmas és vállalkozik, esetleg a bevezetést is végezheti. Az ideális mindenesetre az, hogy a csoport tagjai egymásután végezzék a bibliaóra bevezetését.

Gondot kell fordítanunk arra is, hogy a fiúkkal minél gyakrabban *együtt imádkozzunk* és indítsuk őket arra, hogy hangosan imádkozzanak. Evvel együtt merülhetnek fel kérdések, melyek megtárgyalása a bibliaóra keretében nem esz-közölhető. Ezekre és az együttes imádkozásra, vagy külön órákat fordítunk, vagy pedig egy-egy bibliaórát szánunk rá bizonyos a szükség által meghatározott időközben. Erre vonatkozik az a megjegyzés, mikor arról volt szó, hogy a program és vezérfonal nem megváltozhatatlanul kötelező az összejöveteleknél. A bibliatanulmánynál mindenesetre a lényegre kell törekednünk, arra, hogy a fiúkat a Bibliával élő összeköttetésbe hozzuk, s lelki életüknek az imádkozás és Bibliaolvasás által való táplálását mindenképen elősegítsük.

b) *A megbeszélés és előadás*

A megbeszéléseknek és előadásoknak két célja van: egyik, hogy a fiúk *ismereteit* növeljük, másik, hogy társadalmi, vallási és ismeretkörükre vonatkozó kérdésekben szempontjaikat *a keresztyén világításba* helyezzük, s ker. szempontokra rávezessük. Az ismeretek növelése és fejlesztése nemcsak receptív

módszer szerint történik, tehát az itteni előadások által, hanem megbeszélés tárgyait is képezhetik ilyen kérdések, mert az eljárás az, hogy a fiúk egymástól is tanulhassanak és tanuljanak. Tehát az előadások is olyanok, melyekhez a fiúk kérdések, egyes részek megvilágítása, vagy önálló előadások tartása által hozzájárulnak, legfeljebb a vezető ezt ahol szükségesnek látja, kiegészíti.

A csoportban tartandó előadások tárgyát szabadon választja meg a vezető, de tekintettel kell lenni arra, hogy a próbák között van már jelezve olyan előadások hallgatásának kötelezettsége, melyeket a program fontosnak tart. Ugyanez az eset a megbeszélésekkel is, tehát ezek az illető év programjába okvetlen felveendők. Így, ha ezeket számbavesszük akkor a következő előadások jönnek sorra: *12—14 éveseknek*, (a program beosztását követve). *I. év:* *A) Az értelmi nevelésben.* 1. Miért tanulok? vagy Érdemes-e tanulni? 2. Egészségápolás (4 előadás). 3. Egészségügyi intézményeink. 4. Növények élete. 5. Az ügyes kéz haszna. 6. Nagy utazók (3 előadás). *B) Testi élet ápolása:* 1. Testünk tisztasága (a nemi nevelés kérdéseiről, 2 előadás). 2. A táborozás haszna és ismertetése (3 előadás). 3. Miért játszunk? (Megbeszélés). *C) A lelki élet ápolásáról.* 1. Az építészeti stílusok ismertetése. 2. Isten munkája a természetben. (Megbeszélés). 3. Mire való az egyház? (4 előadás). 4. A keresztyén egyház története a reformációig. (4 előadás). 5. Egyházam történetéből. (4 előadás). 6. Az imádság az ember életében. 7. A csendes óra jelentősége életemben. (Megbeszélés). *D) A szolgálat programjánál.* 1. Foglalkozás, hivatás, életpálya. (Megbeszélés). 2. Népem történe (4 előadás). 3. Milyen feladatot adott Isten a népeknek? 4. Mit tehetek nemzetemért? (2 megbeszélés). 5. Népem jeles írói (3 előadás). 6. Az anyaszentegyház munkája a lelkeken. 7. Első segélynyújtás. (4 előadás). *(II. év: A)* 1. Mi teszi az embert műveltté? 2. A dohányzás veszélyei. 3. Az állatok világából. 4. Csomókötések. 5. Neveztes találmányok. (3 előadás). *B)* 1. Az igazi tisztaság. (A nemi nevelésről, 2 előadás). 2. A táborépítés szabályai. (3 előadás). 3. A játékok értéke. (Megbeszélés). *C)* 1. Jeles festők. 2. A tűz története. Hogy csinállok tüzet a szabadban. (Megbeszélés)). 3. Az egyház helye életemben. (4 előadás). 4. A keresztyénség története a reformációtól. (4 előadás). 5. Egyházam történetéből. (4 előadás). 6. A Biblia az ember életében. (Megbeszélés). 7. A csendes óra gyakorlati módjai. (Megbeszélés)). *D)* 1. Hogyan állhatok meg életpályámon? (Megbeszélés). 2. Népem jeles írói. (3 előadás). 3. Nemzetem feladata a népek között. (2 megbeszélés). 4. A népek békéje. 5. Népem történetéből. (4 előadás). 6. A belmiszsió történetéből. 7. Első segélynyújtás. (4 előadás). *III. év:* *A)* 1. A művelt ember hogyan válhatik hasznára másoknak?

2. Az alkohol mint méreg. (3 előadás). A fertőtlenítés. 3. Az ásványok világából. 4. A kezűgyesség, mint szolgálat. 5. Kiváló felfedezések. (3 előadás). *B)* 1. A szobrászművészet remekei. 2. Az erdők hasznáról. (Megbeszélés). 3. Hogyan segíthetem egyházamat munkájában? (4 megbeszélés). 4. Hogyan lett a magyar nép keresztyénné? (4 előadás). 5. Egyházam mai szükségai és szervezete. (4 előadás). 6. A csendes óra jelentősége a ker. életben. 7. Krisztus, mint hű barát. (Megbeszélés). *C)* 1. Testem iránti kötelességeim. (2 előadás). 2. Éttekezés a táborban. (3 előadás). 3. A jó játékos. *D)* 1. Hogyan készülhetek el hivatásomban a másoknak való szolgálatra? (Megbeszélés). 2. Népem viszonya más népekkel. (3 előadás). 3. Világmozgalmak a népek békéje érdekében. 4. Milyen a keresztyén hazaszeretet? (Megbeszélés). 5. Nemzetem jeles művészei. (3 előadás). 6. A vasárnapi iskola, Ifj. Ker. Egyesületek, Diákszövetség története. (3 előadás). 7. Életmentés. (4 előadás).

15—17 éveseknek I. év. A) 1. A tanulás értéke. (Megbeszélés). 2. Helységem leggyakoribb betegségei és ellenük való védekezés. 3. Földünk története. (3 előadás) 4. Ügyességek. 5. Térképrajzolás és olvasás. *B)* 1. A legnagyobb küzdelem a fiú életében. (A nemi nevelésről 2 előadás, 2 megbeszélés). 2. A tábor felállítása. (3 előadás). 3. Van-e haszna a játéknak? (Megbeszélés). 4. A testgyakorlás haszna és módjai. *C)* 1. Isten munkája a term-ben. (Megbeszélés). 2. A Biblia tört. Ószövetség. (3 előadás). 3. A reformáció. (3 előadás). 4. Hogyan olvassam a Bibliát? (Megbeszélés). *D)* 1. Mi az igazi otthon? (2 megbeszélés). 2. Hogyan állok társaim közt? (Megbeszélés). 3. A ker. ember és a vagyon. 4. Hivatás és pályaválasztás 5. A ker. hazaszeretet. (2 megbeszélés). 6. A belmisszió hősei. 7. A külmisszió hősei. 8. Első segélynyújtás. (4 előadás). *II. év: A)* 1. A tuberkulozis és ellene való védekezés. 2. Mit olvasok és mit olvassak? (Megbeszélés)). 3. Az időjárás jelei. (3 előadás) 4. Mivel töltöm szabad időmet? (Megbeszélés). 5. Körösi Csoma Sándor és Vámbéry Ármin. (2 előadás). *B)* 1. Az alkohol veszedelme. 2. Tábori eszközök készítése. (3 előadás). 3. Hogyan nevel a játék? (Megbeszélés). 4. Az úszás haszna. *C)* 1. Istentiszteletünk rendje és jelentése. 2. Az újszövetség könyvei és története. (3 előadás). 3. A magyar reformáció. (3 előadás). 4. Tapasztalataim az imádkozás terén. (Megbeszélés). *D)* 1. Mit tehetek társaim nevelésére? (Megbeszélés). 2. A pénz, áldás és átok. 3. Pályám előnyei és nehézségei. (Megbeszélés). 4. Mit tehetek érte, hogy népem keresztyén legyen? (2 megbeszélés). 5. Hogyan érhető el a világbéke ker. szempontból? (Megbeszélés). 6. A belmisszió munkái. 7. A külmisszió területei. 8. Életmentés. (4 előadás). *III. év: A)* 1. A venereás betegségektől való óvakodás. 2. Hogyan kell

jól szavalni? 3. A csillagos ég. (3 előadás). 4. A megfigyelés haszna az életben. *B)* 1. A dohány, mint méreg. 2. Mik a tábori élet feltételei. (3 előadás). 3. Milyen a jó játékvezető? (Megbeszélés). 4. Egészségünk ellenőrzése. *C)* 1. A magán és nyilvános istentisztelet értéke. 2. A magyar Biblia története. 3. A ref. hit alapjai. (3 előadás). 4. Krisztus ereje életemben. (Megbeszélés). *D)* 1. Hogyan járulhatok hozzá az otthoni élet elősegítéséhez? (2 megbeszélés). 2. Felelős vagyok-e társaimért? (Megbeszélés). 3. Országunk alkotmánya és szervezete. (2 előadás). 4. Mi egy ker. nemzet feladata? (2 megbeszélés). 5. A belmisszió munkái egyházamban. 6. Kell-e és mit kell tennem a külmisszióért? 7. Életmentés. (4 előadás).*

Ez a terv természetesen *nem meríti ki* az egész évi anyagot, a még esetleg fennmaradó idő arra van számítva, hogy a beszélgetés során felmerült kérdéseket tegyük részletesebb megbeszélés tárgyaivá és olyan itt fel nem vett kérdéseket, melyek a csoport helyi szükségéi által felmerülnek, részletesebben világítsunk meg. De az itt felsorolt kérdések *mind* kerüljenek megtárgyalás alá, mert azokat a program szervezősén bekapcsolja, s így hiányuk a fiúkra nézve lenne hátrányos. Ez a terv viszont a programban elfoglalt hely szerint csoportosítja a kérdéseket, ezt a sorrendet nem szükséges így megtartanunk, sőt arra vigyázzunk, hogy az egyes kérdések egymásutánosságánál elég változatosság legyen.

Az előadások, mint már mondtuk, mindig alkalmazva legyenek *a fiúk színvonalához* és további gondolkodásra indítók. A megbeszéléseknél arra kell igyekeznünk, hogy azok elevenek és mindenkit bekapcsolók legyenek. Mindenkinek a véleményét hallgassuk meg, sőt arra igyekezzünk, hogy a fiúk önálló véleményt alkossanak és ne csak elfogadják a mieinket azért, mert mondjuk, hogy ne kelljen nekik gondolkozni. Természetes, hogy vannak kérdések, melyeket maga a vezető sem ismer eleinte, de a vezetőnek mindig *elő kell készülnie* az ilyen alkalmakra és a tárgynak, melyről szó lesz, jól utána néznie. A megbeszélés vezetésére fontos, hogy a megbeszélés anyagát, két-három *apróbb kérdésre*, vagy tételre bontjuk, így jobban áttekinthető. Ugyanezt tesszük az előadással is, itt is biztosítani akarva az áttekinthetőséget. Pl. A művelt ember hogyan válhat hasznára másoknak: A nagyobb műveltség alkalom a nagyobb szolgálatra. A műveletlen ember használhat-e másnak? Mit nyújt a műveltség a szolgálathoz? Ismereteket. Azok felhasználását. A szükségek gyorsabb belátását. Példák mindháromra.

A következőkben ismertetünk egy megbeszélés lefolyását, hogy módszerét bemutassuk: Kérdés: *Kiket tartok leg-*

* A zárjelben nem jelzettekről 1—1 előadást tartunk.

nagyobb hősöknek.* Vezető: Ismerünk férfiakat és nőket a történelemből. Vannak közöttük, akiket jobban szeretünk másoknál, akiket hősöknek tartunk. Mindenki elmondja, kiket tart a legnagyobb hősnek azok közül, akikről olvasott, vagy tanul. (Ez a megbeszélés 12—14 évesek közt folyik). *L. A.* Jézust tartja a legnagyobb hősnek. *J. I.* A gályarabokat. *V. A.* A martirokat, *M. L.* Jézust és Rákóczy Ferenczet *Z. D.* Bethlen Gábort és Bocskay Istvánt. *K. J.* Mátyás király tetszett neki legjobban. *H. F.* Szegedi Kiss István és Bethlen Gábor. *S. J.* Jézus, a gályarabok, Szent István és Kossuth, *K. I.* Mindnyájan, akik a hazájukért meghaltak. *Sz. G.* Szent László és Napoleon. *K. J.* Jézus, a gályarabok, Kálvin. stb. stb. — *Vezető:* Most nézzük meg, miért tetsznek ezek nekünk, mi van bennünk, amiért hősöknek nevezzük? *L. A.* Jézus, mert meghalt értünk. *J. A.* A gályarabok, mert meghaltak a hitükért. *M. L.* Rákóczy, mert mindenét odaadta a hazájáért pedig mégsem sikerült neki a vállalkozása. *Z. D.* Bethlen és Bocskay, mert a hazáért és hitükért harcoltak. *K. J.* Mátyás király védte az országot a török ellen. *H. F.* Szegedi és Bethlen Gábor iskolát építettek és tanítottak, (stb., stb.) — *Vezető:* Keressük meg, mi az a vonás, ami mindegyik hősben megvan? Vannak, akik hazájukért, vannak, akik a hitükért haltak meg vagy éltek. De vajjon csak az-e a hős, aki a könyvekbe be van írva? Ha egy fiú nehéz munkával eltartja édes anyját és testvéreit, nem hős-e? *S. Zs.* Igen, s így sokkal több hős van, mint akiről tudunk. *Sz. G. és J. I.* Egy munkás, aki a bányában dolgozik és a halállal dacol mindennap, az is hős. (A többiek több ilyen példát mondanak). — *Vezető:* Hát az aranyásó, vagy aki arra törekszik, hogy minél gazdagabb legyen, hősnek nevezhető-e? *L. A.* Igen, ha életveszedelmmel küzd. *K. J.* Ha sokat dolgozik és áldoz. — *Vezető:* Akkor csak az a hős, aki életveszélyben van? Hátha a saját hanyagsága vitte bele, vagy a bűnei? *Z. D.* Akkor nem. *M. L.* Csak ha másokért dolgozik. — *Vezető:* Megtaláljuk-e a felsorolt hősök életében azt, hogy másokért éltek. (Mindenki az általa említettéről elsorolja, hogy mit tett másokért.) — *Vezető:* Tehát a hős egyik jellemvonása, hogy nem magáért él, hanem másokért, Ebben az értelemben csak az lehet-e tehát hős, akiről tanultunk? *S. I.* Mindenki lehet hős. *Sz. J.* Ha másokért él, a legegyszerűbb ember is. — *Vezető:* Most nézzük meg, az említettek szolgálatait mind egyforma értékű-e? Miért éltek azok az emberek? *J. I.* A hazájukért. — *Vezető:* Nem mind, van aki másért is küzdött. *O. Gy.* A hitéért. *V. P.* Az egész emberiségért. — *Vezető:* Ezek közül ki tett legnagyobb szolgálatot nekünk. *Sz. I.* Jézus, mert az egész emberiségért halt meg és mert megvál-

* Egy ifj. konferencián lefolytatott megbeszélés vázlata.

tott. *T. K.* Mert az embereket Istenhez vezette. — *Vezető:* Tehát a legnagyobb szolgálat az, ha valaki Istenhez vezeti az embereket. Ez a hősiesség másik fontos jellemvonása. Végül még egy kérdést: Ezek a hősök a maguk erejével küzdöttek-e? *J. I.* Nem, Bethlen Gábor azt vallotta, hogy ő Isten erejével harcol. *V. Á.* Mindegyik Istennek akart szolgálni s benne bízott. *Sz. G.* Krisztus adta nekik az erőt. — *Vezető:* Ez tehát a harmadik jellemvonása az igazi hősnek: nem a maga erejében bízunk, hanem Isten erejében. Most foglaljuk össze, mi az az igazi hősiesség: ha valaki másért él és nem magáért, ha a másnak tett szolgálata arra irányul, hogy Istenhez vezesse azokat és ha nem magában bízunk, hanem Isten erejében a Krisztus által. Így mindnyájan lehetünk igazi hősök és tehetünk szolgálatot Isten országának, de az igazi, egyetlen hős Krisztus, aki minket Istenhez vezetett.

Az így lefolytatott megbeszélés a fiúk állandó érdeklődése mellett folyik le és sokkal jobban megmarad, mintha egy mesterséges módon kierőszakolt kérdésekkel tele beszélgetés volna. Azonban feltétlenül szükséges, hogy ehez a vezető *pon-tosan készüljön* és előre elgondolja, hogy mit fog kérdezni, s hogy a beszélgetés alatt állandóan a cél felé tekintsen.

c) *A játék*

A játék a munkában *nem mellőzhető*. Különösen fontos ez az ifjúság minden osztálya számára, mert benne nagyon sok nevelő erő van. A mi ifjúságunkból a falu ifjúsága, ha már túlnőtt egy bizonyos koron, 15—16 éven túl, alig játszik, addig is játéka sokszor válik duhajkodássá. A középiskolás fiú, ha a felső osztályokba fellépett, már méltóságán alulinak tartja a játékot, helyette vagy a szobában ül és a könyveket bujja, vagy korzózik, ha nem esik egy-egy nagy játék tömeghatása alá. A munkás fiúk legnagyobb része kisebb korában mint néző, nagyobbban mint résztvevő nézi és viszi végig a futballmeccsek durvaságait, s ami neki a játékból kijut, az a tömeghatás, melyben élvezi, majd csinálja a túlhajtott és veszélyes sportokat. A játék, mint a test egészségéhez szükséges, fejlesztő és nevelő tevékenység a mi nevelésünkben egyáltalában nem játszik szerepet, mert egyrészt a szabályokkal szentesített durvaságokat, másrészt a korzó üres, sőt sokszor veszedelmes szórakozását, vagy ponyvaregények elvonult bujását nem lehet össze sem hasonlítani az igaz, felemelő, nemes játék hatásával.

Ezért mindenütt, folyon az a munka a falun, vagy a városon, a legelőkelőbb és legtudósabb ifjúság, vagy a legféktelebb falusi fiúk között, a játéktól a programmban nem lehet eltekinteni. A játékkal a programmnak *kettős célja* van.

Először az, hogy vele a fiúk *testi fejlődésének* megadja azt a szükséges mozgást, amelyre szükségük van, s amelyet sem a testgyakorlás, sem a sport nem adhat meg. Itt a testgyakorlásnak és játéknak két különböző hivatása van. Míg az előbbi a test rendszeres és fokozatos erősítését célozza, a játék hivatása az, hogy a test minden izmát egyszerre foglalkoztassa és gyakorolja. Emellett ott van a másik cél: a játék nemcsak a testre hat ki, hanem a *lelket is erősíti*, fegyelmez, öntudatoságra, gyors feltalálásra, együttműködésre ösztönöz, s kipihenteti az elmét éppen ezek által.

Ezért a játéknál a vezetőnek erre a két dologra és célra kell tekinteni: a játékokat úgy alkalmazza, hogy azok csakugyan a *test arányos és helyes gyakorlását* szolgálják és használja ki bennük azokat a lehetőségeket, melyeket adnak a lélek fejlődésére. A játékorák tehát a csoportmunkában nem nélkülözhetők, hanem azokat be kell osztanunk, ha lehet, minden hétre egyet (ha heti három összejevetelt tartunk) vagy pedig minden második hétre, ha egy összejevetelünk van egy héten. Vigyázzon arra, hogy ha a csoportban gyöngébb gyermekek vannak, azoknak a játékban olyan szerepet osszon ki, amely őket nem erőlteti meg. Viszont a lustákat és elpuhultakat igyekezzék szépszerével belevinni a játékba. Lehetnek fiúk, akik a játékot már lenézik és megvetik, az ilyeneknek meg kell magyarázni annak fontosságát s ösztönözni őket a részvételre. Az a fiú, aki minden elfogadható ok nélkül visszautasítja a játékban való részvételt, a csoportban *nem* tartható. Szükséges természetesen, hogy a vezető maga is ismerje a játékokat, melyeket a program előír és meg is tudja tanítani őket. Ezekre rendes heti beosztást nem lehet adni, mert hogy mit játszunk a csoportban az nagyban függ, — különösen, ahol fedett és fűtött helyiség nincs — az időjárástól. A rendes játékokon kívül ide kell venni a cserkészjátékokat, melyeknek nagyon nagy jelentősége van a csoportmunkában.

A játék vezetésénél a vezető elsősorban a *fegyelem és rend* nagyon szigorú fenntartására vigyázzon. Semmi megsértését a játék szabályainak nem szabad tűrni, annál kevésbé azt, hogy a játék verekedéssé fajuljon. A vezető minden játéknál bírói tisztet tölt be, s döntése felelhetetlen. A szabálytalanul játszókat bizonyos időre kiállítja, vagy abból a játékból végleg eltiltja. Vigyázzon arra, hogy a játékot és a csapatokat úgy válassza meg, hogy abban a fiúk erejükhöz mértén egyenlőképen legyenek képviselve. Semmi körülmények között, munka elején ne engedje őket egyedül játszani, s ne vonuljon félre onnan, mert addig, míg a szabályszerű és pontos játékot meg nem szokták, csak baj lenne belőle. Igyekezzék a fiúkat a tiszta, pontos, udvarias játéokra

szoktatni, minden keserőséget, ellentétet vagy kellemetlenséget, ami a játékból fakad, tapintatosan és ügyesen oszlasson el. Ne felejtse el, hogy ez mutatja meg igazán a fiúknak egymáshoz való viszonyát és ez ad alkalmat neki arra, hogy a csoportjában határozott fegyelmet tarthasson fenn. Szoktassa a fiúkat rá arra, hogy a játék közben minden indulatosságtól tartózkodjanak (ez a próbák közé is fel van véve), s utasítsák vissza azokat az alkalmakat, melyeket a játék erre nyújt. A játékorát is, mint minden összejövetelt, énekkel kezdjük és imádsággal végezzük.

Egyik nagyon jó alkalom a játékban rejlő erő felhasználására a *kirándulások* rendezése esetleg *táborozással*. A kirándulások alkalmával óvakodnunk kell attól, hogy ezek csak szórakozási alkalmak legyenek. Minden kiránduláson, ha csak pár órát tart is, helyet kell foglalnia legalább egy *éneknek és imádságnak*, ha egy napos a kirándulás, különösen ha épen vasárnap van, rendes bibliaórát, vagy vasárnap, tábori istentiszteletet tartunk. A tábori istentisztelet: ének, imádság, bibliaolvasás, ének, igehirdetés, imádság, ének sorrenddel csináljuk az istentiszteletet. Ha lelkész is van a kirándulók között, vagy tábortáborban, az tartsa az istentiszteletet, ha nincs, a vezető. Legjobb délelőtt, szünetben tartani. A kirándulás többi idejét el kell töltenünk pontos beosztással, ahol időt jelölünk ki játékra, beszélgetésre, pihenésre, étkezésre. Ilyen helyen nagy gondot kell fordítanunk a fiúk rendbentartására és a fegyelmre. A kirándulások nagyon sok alkalmat, nyújtanak a fiúk ismereteinek növelésére, természetrajzi és földrajzi gyakorlatokra. A táborozás több napig, vagy hétig tarthat, ez az igazi vonzóerő a munkában. Egy néhány nap, vagy egy hét, mialatt a szabad ég alatt tartózkodunk, nemcsak üdítő és pihentető a fiúknak is, hanem ezalatt a fiúk sokkal közelebb jutnak hozzánk. A tábortűz melletti áhítat, Isten szabad ege alatt olyan megkapó, hogy nem téveszti el hatását a fiúkra. A tábortáborban hosszabb kiránduláson mindenkinek kiosztjuk a munkáját úgy, hogy senki se maradjon munka nélkül, mindenki hozzájáruljon a tábor munkáihoz. Ezt a beosztást azonnal a kiérkezésnél meg kell ejteni, tehát még otthon előkészíteni. A tábortáborban uralkodjék jókedv, testvéri nyájaság és munkakedv.

5. A próbák

A program, mint arra többször felhívtuk a figyelmet, azt akarja, hogy a munka ne csak a vezető munkája legyen, s annak megvalósításában éppen annyi feladat vár a fiúkra, mint magára a vezetőre. Ez egy *életprogram* és ez életprogram megvalósításában a fiúk *mindennapi élete*, cselekedetei nagy

fontosságuk. Minél több próbát tesz le valamelyik fiú, annál jobban megközelítette a program célját. A próbák tehát *nem érdempontok*, s óvakodni is kell tőle, hogy a fiúk azokat versengés tárgyává tegyék, vagy úgy tekintsék, mint amelyek megszerzése bizonyos érdemszerző erővel bírhat számukra. Eszközök ezek, melyek által minden fiú közelebb juthat a program céljához.

A próbák kezelésében a következő irányelveket lehet előírni, noha azok *lényege* már az eddigiekből is látható. A próbák úgy vannak összeállítva, hogy azok a *nevelés mind a négy ágát* kellő módon képviselik. Felhívjuk tehát a fiúk figyelmét arra, hogy ezeknek a próbáknak a letétele az ő fejlődésükre és a munkában való részvételük és haladásuk ellenőrzésére milyen fontos. A próbák letételét mindig a csoportösszejövetelel eszközöljük, az olyan próbákat, melyekre nézve más van előírva, ott bejelentjük, hogy így a fiúk egymásról és magukról is ellenőrizhessék a pontok számát. A próbák letételére legalkalmasabb az összejövetelek *utolsó részét* használni fel és pedig oly módon, hogy minden megszabott időben, pl. minden második összejövetelel a játék helyett a próbákat vesszük be. Lehet erre külön összejövetelet is kitűzni, pl. havonta, Hogy a próbákat a csoportösszejöveteleken vegyük be, azt az a gondolat ajánlja, hogy ezáltal a többiek is tanulnak. Természetesen vigyáznunk kell rá, hogy a próbáknál kellő szigorúságot tanusítsunk, határozottan követeljük meg azt, amit e tekintetben a program előír.

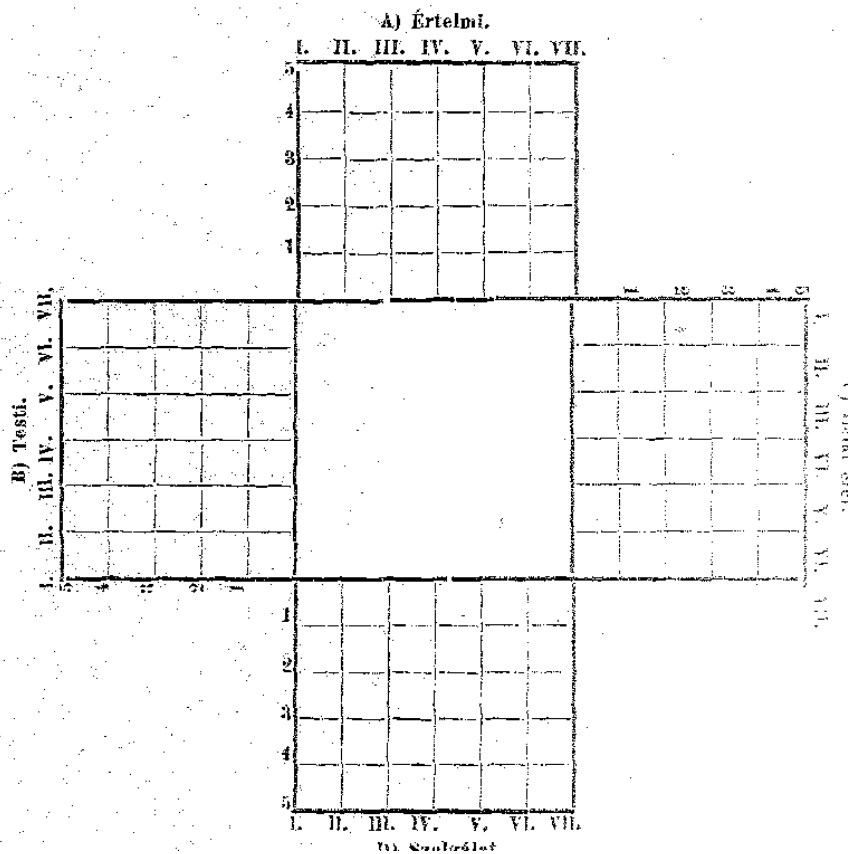
Minden letett próbát *bejegyzünk* magunknak abba a füzetbe, melybe a fiúk számára egy-egy lapot nyitottunk és pedig jelezve, hogy melyik próbát mikor állotta ki. A próbák jelzésénél az egyes sarkok nagybetűvel, az ágak római s a próbák arab számmal jeleztetnek, tehát C. VI. 4. jelzi a lelki élet ápolásának sarkát (C), ebben a VI. ágat, (Egyházam és én) s itt a 4. próbát. „Adj elő öt érvet a csoport előtt arra, miért kell támogatni az egyházat.“ Így röviden jelezhetjük a próbákat minden hosszabb megjelölés nélkül, tudva, hogy melyik csoportban dolgozunk. A fiúk ezekről a próbákról a maguk számára megjelent füzetben értesülnek, mely tartalmazza a próbákat is és az ágaknak rövid magyarázatát.

Az egész programnál itt szögezzük le azt, hogy ha a csoportban vegyesen vannak kisebbek és nagyobbak, azaz 14 éven felüliek és alóliak, akkor inkább *mindig a nagyobbaknak* adott könyvet és próbákat használjuk. Ha a csoportunk tagjai 14 éven alól vannak, akkor kezdjük meg velük a kisebbek számára közölt programot és a következő évben mikor életkoruk úgy kívánja, haladjunk velük át a nagyobbakéra.

A próbák szerint közelíti meg minden fiú a program eszményét és sajátítja el a program tartalmát. Ezek a pró-

bák *három évre* vannak szánva, tehát pl. az A. II. 3. próba akkor van letéve, ha az ott évenként elvégzendő feladatoknak mindhárom évben az illető eleget tett. Mint láhattuk, a terv is úgy van összeállítva hogy nem jut minden esztendőben minden tárgy megbeszélésre, sőt lehet olyan, mely csak a harmadik év végén kerül elő s hallgatása csak ekkor lesz próbának beszámítható. Minden évben azonban a vezető kétszer beszámol a csoportnak arról, hogy kinek hogyan állanak a próbái, s mindenkiről megcsinálja a *vázlatot*, mely azon félévi teljesítményeit mutatja. Ez egyuttal arra is szolgál, hogy a csoport állását lehet belőle látni, ha összeszámolja, melyik sarok, melyik ágából hány próba tétel.

A vázlat (diagramm) képe a következő:

6. Kisebbség és nagyobbak

Noha az eddig elmondottakban mindenütt látszik az a különbség, ahogy a vezető a kisebb és nagyobb korosztály közötti különbséget a munkában érvényesítheti, mégis itt kü-

lön is kell szólnunk e kérdésről, hogy a két csoport közötti munkát határozottan elkülönítsük. Említettük, hogy a csoportot úgy kell megalkotni, hogy lehetőleg egykorú fiúk legyenek benne, mert a különböző korok mindig nehézséget okoznak az együttes kezelésben. Legcélszerűbb természetesen a legkisebbekkel kezdeni és pedig, mint az előkészítésnél mondtuk, valami alkalmat megragadva, pl. a konfirmálás alkalmát, mely úgylis összehozza az ifjúság egy, korban meglehetősen egységes csoportját, ha ezeket a konfirmáción túl is meg tudjuk tartani oly módon, hogy már a konfirmációi előkészítés tartama alatt beosztjuk őket a csoportba, akkor megvan a kész csoportunk és nem kell még azután bajlódni az összeszedésükkel.

A csoportmunka általában a kisebbek és nagyobbak csoportjában egyformán folyik, de a négy sarok kezelésénél, különösen a megbeszélések és előadásoknál szükséges tekintettel lenni bizonyos kérdésekre. Ezeket a kérdéseket külön említjük meg a felelő utalások kiemelésével.

A) Az értelmi nevelés körében az *iskola* kérdésénél a kisebbeknél főleg arra fordítunk gondot, hogy az iskolai munkáik fontosságát hangsúlyozzuk és megmutassuk nekik azt a jelentőséget, mely ebben a Krisztus szolgálatára való alkalmassá válásukban van. A nagyobbaknál a tanult ember szolgálatait emeljük ki, melyeket ez inkább tehet Isten országának, mint az, aki kötelességeit csak immel-ámmal végzi el. Az *egészségápolási ismereteknél* a szexuális nevelés kérdéseinek tárgyalására kell nagy gondot fordítani. A kisebbeknél vigyázzunk arra, nehogy felesleges és meggondolatlan kérdésekkel épen felébredszük azokat az indulatokat, melyek korlátozására törekedünk. Itt először tudnunk-kell azt, hogy a fiúk közül melyik, mennyiben van érdekelve a kérdésben, amit a személyes beszélgetés alatt ismerünk meg, aztán ki kell keresni azokat a fiúkat, akiknek ez különösen problémájuk, vagy akik már esetleg e kérdésben helytelen úton is vannak. A 12—14 éves fiúk közül a legtöbb, különösen falusiak, még teljesen érdektelenek a kérdés iránt, azt csupán mint kérdést nézik, a szexuálitás fellángolása csak apró, tudatukba is alig jutó jelenségekben tűnik fel, mint aminő leány ismerőseikhez való ragaszkodás, megmagyarázhatatlannak látszó érzelmekitörések stb. A nagyobbak már érzik ez indulatnak különféle nagyon heves kitöréseit is, ezekkel személyesen kell beszélni a dolgról és mutatni nekik módokat arra, hogyan küzdhetnek ez ellen. Irányítjuk a figyelmet a testgyakorlásra, annak az indulatok feletti hatalmára stb. Nem szabad a kérdést kerülgetni, mihelyt látjuk, hogy ilyen van, de nem szabad odaráncigálni, ha nincs.

A *beszélés és olvasás kérdésében* a kisebb fiúknál in-

kább az olvasottak reprodukálásáról lesz szó míg a nagyobbakat arra kell ösztönöznünk, hogy önálló felfogásra és feldolgozásra törekedjenek. Ezeknek nagyobb érzékük is van ehhez és az önálló feldolgozás és tanulmányozás módjaiba való bevezetéssel jobban megfelelünk szellemi fejlettségüknek. A *természetszeretethez* egyformán kell bevezetni a kisebbeket és nagyobbakat. Ha kisebb korukban meg tudjuk láttatni velük az Isten világának szépségét, ez a nagyobbaknak nagy segítség lesz. Itt a kisebbeknek már felhívjuk a figyelmüket a természet törvényeire és azokra a törvényszerűségekre, melyek abban láthatók, a nagyobbakat arra indítjuk, hogy ők maguk is keressenek ilyen törvényeket és módokat a felismert törvények igazolására és mélyebb meglátására. A *kézügyesség* munkája sok örömet fog szerezni mindkét csoportnak. Arra kell igyekeznünk, hogy a nagyobbak ne nőjenek fel világtól és emberektől elvonult félműveltekké, akik megvetik az ilyen munkákat, adjunk alkalmat a nagyobbaknak arra, hogy a kisebbeket tanítsák meg kézügyességi munkákra, szívesen és kedvvel foglalkozzanak ők is ilyenekkel. Az ilyen időtöltés sok fiúnak vette el az idejét veszélyes és káros gondolatoktól, ugyanígy a *megfigyelés és gyűjtés* munkájában igyekezzünk a nagyobbak figyelmét és érdeklődését lekötni s megmutatni nekik, hogy egy bárminő gyűjtemény milyen kimeríthetetlen tárat tartalmazza az ismereteknek. A mi tanuló ifjúságunk magasabb osztályaiban és iparos ifjaink a *kirándulás* örömeit sem tudják élvezni, de sajnos, hamar megtanulják a munkaszüneti napokon a szabadban a bor és tánc melletti eltöltését az időnek. Ezért a nagyobb fiúkkal való kirándulásokon az előbbi fejezetben közölt mód szerint gondoskodni kell a tiszta és áldásos időtöltésről, hogy megszokják és megtanulják ezt.

B) A testi élet fejlesztésének programjánál az *egészségápolási* szokásokat mindkét csoportnak életébe be kell vezetni. Itt a két csoport kezelése között nincs különbség. Ép így a *táborozás* alkalmával a nagyobbakat fel kell használni olyan munkák elvégzésére, melyek a kisebbeknek nehezek. Éjjeli őrökre mindig egy nagyobbat és egy kisebbet együtt osztunk be, ha a két csoport együtt táborozik, a tábori munkáknál anélkül, hogy kivételt tennénk, a munkát úgy osztjuk meg, hogy mindenki erejének és korának megfelelő munkát kapjon. A *játékoknál* szintén előállhat az az eset, hogy a nagyobbak csoportja a játékot már gyerekesnek és méltóságán alólinak tartja. Ezeket szépen kell a játékba bevezetni. A próbák között a nagyobbak elé már elő van írva az is, hogy mint játékvezető és bíró is szerepeljen s erre a hivatásra fel kell készítenünk, mert arra kell néznünk, hogy a nagyobbakat használhatjuk majd fel a kisebbek csoportja bi-

zonyos munkáiban segítségül. A *testgyakorlás* körében vigyázzunk arra, hogy a nagyobbaknál nagyon gyakran előforduló versengési kedv túlzásba ne vigye és félre ne csavarja a munkát.

C) A lelki élet ápolása terén különös nehézségeink vannak a nagyobb fiúknak a *nyilvános istentisztelet* látogatásánál és értékelésénél. A nagyobbaknál itt kiemeljük és részletesen hangsúlyozzuk annak jelentőségét és értékét a keresztyén jellem kifejlődésében, hogy a kultusz nyilvános és közös. Függetleníteni kell náluk a kultusz értékének a gondolatát attól, hogy a predikáció néha nem az ő kérdéseiket tartja szem előtt, vagy épen megválaszolatlanul hagyja azokat. Az *egyházban* végzett munka kérdésében a kisebbeknél megint nem találkozunk nehézségekkel, de a nagyobbak között és előtt az egyháznak, mint munkaközösségnek a gondolatát kell kiemelnünk és megmutatni azt, hogy az egyház magas célja érdekében tényleg dolgozik és e cél olyan, melynek elérésében segíteni érdemes. Ép ilyen nehézségek lehetnek a *Biblia ismerete* kérdésében, mely a nagyobbakhoz nehezebben vihető közel. Ha azonban, mint azt a program előírja, s előbb elmondottuk, a Biblia minden összejövetelnél szerepelni fog és tényleg a fiúk élete vezérévé tesszük, akkor ezek a nehézségek könnyen kiküszöbölhetők. A *magán áhítatnál* inkább a kisebbekkel lesz nehézség, akik könnyen rávehetők a naponkénti csendes óra megtartására, mely azonban náluk gyakran fenyeget avval, hogy csak egyszerű szokássá, lesz. Ezért állandóan számon kell tartani és velük gyakran megbeszélni azokat a kérdéseket, melyek azokban előfordulnak, s indításokat adni nekik az igazi önvizsgálat és önismeret gyakorlására.

D) A szolgálat körében a nagyobbaknak az *otthoni szolgálat* kérdése lesz nehéz, mert koruk és fejlődésük mind meszebb veti őket az otthoni érdeklődési körtől. Ezért velük különösen tisztázni kell két kérdést, egyiket azt, hogy az otthon munkája és jövője reájuk vár és szüleikkel és kisebb testvéreikkel szemben kötelességeik vannak, a másikat azt, hogy Isten határozott parancsa és akarata, hogy a csoport szellemét otthoni életükbe vigyék be. A *másik* iránti szolgálatnál a kisebbek közt előfordulható és előforduló számtalan visszavonásra kell nagy gondot fordítanunk, azokat kellő időben meglátni és elenyésztetni. A *takarékosság* gondolatát a kisebbeknek a pénz nagy jelentőségének és eszközéül való felhasználásának gondolatával szemléltetjük, mi mindent lehetne tenni azzal a pénzzel, mely csak egy nap is semmivé lesz, a nagyobbaknak már beszélnünk kell annak gazdasági, nemzetgazdasági fontosságáról is. A *hivatás* gondolatát és annak igazi keresztyén értelmezését különösen a nagyobbak cso-

portjában kell kiemelni, egyéenként mutatva rá, hogy a különböző pályán levő fiúk mit tehetnek azon a keresztyén szellem terjesztése érdekében. A *világtestvériséget* a nagyobbak érzik meg ugyan igazán, de a kisebbeknél fel kell ébresztenünk az érdeklődést más nemzetű, de hasonló célért már régebb idő óta és hatásosabban küzdő testvéreik iránt, lelki kapcsolatot teremteni köztük.

Igy lehetséges lesz mindkét korosztályt olyan érvekkel és bevezetéssel nyerni meg és azt mutatni nekik a programból, amit éppen velük, az ő korukban levő, az ő erejükkel és képességeikkel rendelkező fiúk tehetnek azért a célért, amit a program eléjük tűzött. Természetes, hogy evvel együtt jár a kisebbek és nagyobbak között az igazi testvéri érzés fejlesztése és ápolása. Rendes körülmények között elég sok minden választja el ezt a két kort egymástól és mégis egy dolog van, ami őket mindig összeköti, sőt a nagyobbak lelkében, akik pedig fejlődésüknél fogva hajlandóbbak a kisebbek lenezésére, kiváltja az azok iránti mélységes szeretetteljes barátságot és ez az a tudat, hogy ők a kisebbekkel együtt egy ponton találkoznak és találják meg egymást: a Krisztus szolgálatában. Azok között, akik itt találkoznak, látni fogjuk, mint hálaadással láttuk már gyakran, kiépülni az igazi barátság tevékeny munkáját, melyben a nagyobbak felelősségük tudatában szeretettel hordozták a kisebbeket, ezek pedig hűséges engedelmességgel követték nagyobb barátaikat, akik felettük nem uralkodni, hanem nekik szolgálni, akartak.

7. A munka külső kapcsolatai

A program azon az állásponton áll, hogy ez a munka, mely itt le van írva és melynek céljai elérésére a lehetőséget feltártuk, minden szervezet nélkül is működhetik s ami hozzá föltétlenül kell, az olyan fiúk, akik elfogadják a program célját és egy olyan vezető, aki hajlandó Isten országa szolgálatába állani azáltal, hogy Krisztus uralmát az ifjúság között munkálni akarja.

Természetes azonban, hogy mihelyt többen vannak, akik ezt a programot elfogadják és eszerint dolgoznak, közösen vallva ugyanazt a célt, ezek a csoportok egymással *kapcsolatba* lépnek és kapcsolatot tartanak fenn. A kapocs, ami őket összetartja, nem szervezeti, hanem lelki, mert közös célért dolgoznak, tehát egymás munkája iránt érdeklődnek, abban egymást segítik, közös összejöveteleket, kirándulásokat, táborozást tartanak és közös konferenciákat, melyeken a csoportokban már megtárgyalt kérdéseket együtt megbeszélik egymásnak így lelki és szellemi támogatást nyújtva, s épülve

egymás által. Minden csoportnak csak ajánlható, hogy érintkezésbe lépjen egy másikkal, vagy a többiekkel, hogy ezáltal munkája szélesebb látkörű, elevenebb, öntudatosabb, határozottabb legyen. Ezt az összeköttetést fenn lehet tartani látogatások, levelezés stb. által. Egy városi fiúkból álló csoport sokat nyerhet és sokat is adhat, ha egy falusi fiúkból állóval közelebbi ismeretségbe kerül, megismerkedik annak nehézségeivel s egyuttal megmutathatja annak a munka olyan útjait, melyek azok előtt ismeretlenek voltak addig. Sok áldás és erő származhatik ezekből a kapcsolatokból azokra, akik Isten ügyéért küzdenek és előhaladás magára az ügyre is.

Ha egy kapcsolat létesül a csoportok között, melyek ezt a programot elfogadták és eszerint dolgoznak, ezt a gondolatot a már említett *konferenciák* révén terjeszthetik különösen. A konferenciák arra valók, hogy a különböző csoportokból összegyűlt fiúk egymást megismerjék, egymásra hatásokat gyakorolhassanak, ott egy néhány napig azoknak a hatásoknak legyenek kitéve, melyeket a program szelleme sugall. A konferenciákat legalkalmasabb nyáron tartani és pedig lehetőleg sohasem városban, hanem olyan helyen, ahol a fiúk a szabad természettel érintkezésbe kerülhetnek. A konferencia jó alkalom nagyobb táborozásra, ahol az együttes élet és munka áldásai kifogyhatatlanok. Rendjére, az ottani együttélésre áll az, amit a táborozásról mondtunk. Ami a konferencián végzett munkát illeti, megjegyezzük, hogy azt a konferencia előkészítésénél gondosan meg kell állapítani. Pontos és szigorúan betartott programja legyen minden konferenciának, melyekre nézve ajánlható a következő napi-rend: felkelés: 6.30. Reggeli: 7.30. Bibliaórák csoportokban: 8—9. Konferencia: 9—11. Előadás: 11—12. Pihenés: 12—1. Ebéd: 1 óraker, pihenés, fürdés, játék 2—4.30. Uzsonna: 4.30.—5. Konferencia: 5—6. Vacsora: 7.30. Esti áhitat: 8—8.30. Lefekvés 9.30. A délelőtti bibliaóra megbeszéléssel van összekapcsolva, tehát bibliatanulmány, az esti áhitat egy rövid, az alkalom közvetlenségével jellemzett bibliamagyarázat. A délelőtti konferenciák súlyosabb személyes kérdéseket öleljenek fel (pl. Kiket tartok legnagyobb hősöknek, Ki nekem Jézus Krisztus, Hogyan táplálom lelki életemet, stb.), a délutániak könnyebb kérdéseket, melyek inkább az élet viszonyaira vonatkoznak (pl. A keresztyén szórakozás, Családom és én, Mit tehetek társaimért, stb.), A konferenciákra áll mindaz, amit a megbeszélések vezetéséről mondtunk, tehát a fiúk beszéljenek és ne az előadók, s távol tartsunk minden kényszert és erőltetettséget. Az előadások foglalkozhatnak kiváló személyiségekkel, de nem életrajzszerűen, hanem eleven jellemképek alakjában, vagy tárgyalhatnak kérdéseket. (Mi a külső misszió, A keresztyén szeretet munkái, stb.). Meg fogjuk látni, hogy

ezen a konferenciákon sok áldás fogja követni a munkát, ha a fiúkat közel tudjuk hozni magunkhoz és egymáshoz, de főképpen a munka eszményéhez, Krisztushoz.

A munka külső kapcsolatai között szólanunk kell arról, hogy mi ennek a munkának a viszonya az egyházzal, iskolához, s a családdal. Nem kell fejtegetni részletesen, mert aki e könyvet végigolvasta, nyilván láthatja, hogy ez a program a fiúk nevelésében olyan eszközt nyújt az egyháznak, iskola és család számára, melyet alig lehet mással érték tekintetében összehasonlítani. Komoly, öntudatos, szolgálatban hű és kötelességteljesítésben pontos egyéneket nevel mindegyik számára, ha a vezető elvégzi és lélekkel végzi el azt, amit a program ajánl. Az *egyház* különösen megnyerheti vele az ifjúság azon rétegeit is, melyek eddig gondozó kezének hatását nem érezték. Ha sok és nagy feladatot ró is rá a lelkész, vagy tanító, vagy tanár vállára, aki a vezetést vállalja, de viszont olyan eredményeket fog felmutatni, melyek örömmel tölthetik el a lelkét. A program úgy van megalkotva, hogy legteljesebb mértékben ki akarja használni azokat az erőket, melyek az egyházban vannak. Azért nagyon ajánlatos, hogy az egyházközségekben a lelkész, vagy arra alkalmas és lelkiileg képes segítőtársa, mindjárt a legelső alkalommal megragadják a munkára való lehetőségeket és pedig a konfirmáció vagy más ilyen egyházi alkalom felhasználásával. Mint említettük, már a konfirmációra jelentkezők és előkészülők közül ki lehet választani azokat, akik a munkában részt akarnak és képesek venni. Nem szabad megijednünk tőle, ha a fiúk számára a program nehéznek is tetszik, mert ez meg mindig jobb, mintha nagyon könnyű volna nekik. s a későbbi munka igazolni fog bennünket abban, hogy a fiúk a munkát megkedvelik és abba bejönnek. Ép így meg lehet kezdeni a munkát az elemi iskolák magasabb osztályaiban is.

Az *iskola*, ha ezt a programot be tudja vinni az ifjúság közé szintén sok áldásos eredményt fog látni. Itt a tanárok közül valaki, de az, aki a munkát nem csak külső kereteiben, hanem belső lelki jelentésében is nézi és értékeli, veheti át a vezetés munkáját, először csak egy, de jó csoportba gyűjtve és válogatva össze a fiúk közül azokat, akik vállalkoznak. Ha a magasabb osztályosok közül talál olyan komoly fiúkat, akik a legszigorubb vizsgálat mellett is megállják a helyüket, úgy vallásos életük mélysége, mint a kisebbekkel való viszonyuk tisztasága tekintetében, de csakis akkor, bevezetheti őket egy év alatt a munkába úgy, hogy a következő évben már lesz két csoportja, egy a saját, a másik kisegítője vezetése alatt kinek munkáját mindig saját maga ellenőrzi és támogatja. Nagyon hangsúlyozzuk itt megint azt, hogy a munka a lelki, vallási mélység hiánya által teljesen kiforgatná eredeti

irányából és nem mutatná fel a kellő eredményt, azért erre nagyon nagy gond fordítottassék. Ma igaz, hogy a kisebbségi iskolákba járó fiúk óraszámja és munkája szinte elbirhatatlan sok, mégis nem képzelhető, hogy ha egyszer a fiúk ilyen nevelésének nagy lelki, szükségét, egyházi, nemzeti, kulturális és erkölcsi jövőnkre való fontosságát beláttuk, ne tudjunk alkalmat adni a fiúknak, különösen, ha ők maguk hajlandók rá, hetenkint két órán arra, hogy lelküket neveljék és erősítsék. Ez egy olyan munkatöbblet, mely erőben sokkal kevesebbet kíván, mint amennyi sikert és áldást hoz.

Hogy a *családnak* mit jelent ez a munka, azt szintén nem kell részletesebben magyarázni, mint nem kell azt, hogy milyen fontos a családra nézve, hogy a fiúk, akik kebelében felnőnek és az életre előkészülnek, ne legyenek elzárva ennek áldásaitól. Az a szülő, aki ettől elzárja gyermekét, ellensége saját magának, mert azokban „akadályozza meg, amelyek jobba, derekabbá és jellemesebbé tehetnék.

A *más ifjúsági mozgalmakkal és munkákkal*, mint a cserkészmozgalom, Ifjúsági Keresztyén Egyesületek, s más ifjúsági egyesületek, teljesen egyetért a program mindabban, amiben azt nyújtják, amit ő. Egyoldalú képzésre törekvő körökkel (sportkörök, önképzőkörök, stb) szemben hangsúlyozni kívánja az ifjúság *egységes* nevelésének jelentőségét és ebben a tekintetben többet nyújt, mint ezek, mert nemcsak egy oldalon akarja kifejtetni az ifjúság képességeit, hanem olyan ifjúságot akar nevelni, mely minden téren megállja helyét az élet versenyében. A cserkészmozgalommal azonos alapon áll, de a program terjedelme nagyobb, mint a cserkészmozgalommé, s bár nélkülöz bizonyos külsőségeket, mint a cserkészruha, jelvény, szervezet, (noha ezek a külsőségek bármely csoportban tetszés szerint pótolhatók), mégis több dologban haatározottan különbözik a cserkészmozgalomtól: egyrészt, mert jellege határozottan keresztyén alapon áll, másrészt, mert mélyebb lelki alapozást akar adni az ifjúság nevelésének, harmadszor, mert a cserkészmozgalom külső eszköze helyett a személyes munkát jobban előtérbe helyezi, mint az.

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesületek munkájával teljesen közös a program munkája és célja. Ezért az igazi ilyen egyesületek, melyek ezek eredeti céljához és munkamódszeréhez hűek, könnyűnek fogják találni e program elfogadását s tagjaiknak ebbe való bevezetését.

Ilyen módon, ha látjuk, milyen sok lehetőség van a munkának külső kapcsolataira is, nem lesz nehéz beszélni arról, hogyan kell ennek a programnak a bevezetésében olyan lépéseket tenni, melyek a program eszméjének *terjesztését* hozzák magukkal. Ha terjesztésről van terjeszkedésről beszé-

lünk, nem egy egyesület, vagy szervezet terjesztését értjük, hanem a programnak, mint ilyennek terjesztését, vagyis propagálását annak a gondolatnak, mely a programban fejeződik ki. Ez minden csoportnak kötelessége is, hogy terjessze a programot, nem másért, hanem, hogy az igazi ifjúság eszménye terjedjen és erősödjék. E terjesztésre legalkalmasabb maga a munka, a csoportok által és azok kapcsolatai által. Az a csoport, vagy azok a csoportok, melyek e program által megtalálták az élet igazi útját, nem fognak habozni, hogy maguk, köré gyűjtsék társaik közül azokat, akik egy ilyen útra vágnak és azt keresik. Konferenciák, lapok, füzetek, irodalmi, baráti érintkezés, stb., sok utat nyitnak erre, melyek mind felhasználhatók.

8. A vezető képzése és önképzése

A munka, mint többször hangsúlyozva volt, nagy mértékben függ attól, hogy a vezető mennyire képes a programot átérteni, s annak megvalósítására a fiúkkal együtt dolgozni. Különösen két képesség az, amire a vezetőnél itt szükség van: az egyik, hogy *saját maga öntudatos, komoly vallásos lélek legyen*, aki számot vetett ezen a téren magával és a hétköznapi u. n. vallásosság kivánalmain túl emelkedve, komolyan akar Krisztusért és az ifjúságért dolgozni. A másik feltétel, hogy a maga *ismerteit, felkészültségét*, úgy intellektuális, értelmi, mint lelki élete és testi arravalósága terén *állandóan növelje, fejlessze*, hogy a munka egyik ága se találja készületlenül.

A jó vezető *állandóan képezi magát*, nemcsak mindennap gondol azokra; akik gondozása alatt vannak, hanem arra is, hogyan válhatik napról-napra alkalmasabbá a feladathoz, melyről elismeri, hogy nem saját maga vállalta, hanem Isten bízta meg vele. A vezető önképzésére nézve a következő dolgokat kell előírunk: Elsősorban a *lelki élet* ápolása terén kell állandóan fejlődnie. Ebből a célból szükséges, hogy a vezető maga is *mindennap foglalkozzék* a Bibliájával, ne csak abból a szempontból, hogy abban mit talál olyant, amit a fiúknak elmondhat, hanem a *saját* lelki élete növelésére is. Ha ezt elhanyagolja, egy idő múlva azt fogja tapasztalni, hogy magyarázatai a Bibliából unalmasakká, erőltetettekké és erőtlenné válnak, míg ha állandóan saját maga is épül, amit ő kapott Istentől, a fiúknak mindig új és eleven bizonyágtétel gyanánt tudja azt elmondani. A napi csendes óráján a vezető a Bibliával úgy foglalkozzék, hogy *redszeres tanulmányokat* folytasson. Pl. egy ideig vehet elő bibliai jellemek tanulmányozását, máskor egy tanulmányt folytathat a Jézus életéből,

aztán előveheti a példázatokat, vagy a prófétákból egy áttekintő tanulmányt stb. Ha egy ilyenén átment, ezt fel is veheti a csoportban tanulmányozásra, nem lesz előtte idegen és sokkal többet fog tudni mondani a fiúknak róla, de sokkal többet is fog meglátni benne maga is. A napi csendes órához hozzátartozik, hogy az önvizsgálatban, imádkozásban gyakorolja magát, nem feledvén el sohasem imádkozni a *csoport tagjaiért*, köztük különösen is azokért, akik nehéz körülmények, vagy kísértések között vannak. Az, aki csendes órát nem tart, nem lehet jó vezető.

Emellett képeznie kell magát azokban az *ismeretekben*, melyek a programban előfordulnak, s melyekről a fiúknak felvilágosítást kell adnia. A nemzete és egyháza története, a természet élete, az egészségápolás különböző módjai, irodalom, tudomány, művészet, ipari és kereskedelmi életre vonatkozó ismeretterjesztő cikkek és könyvek nemcsak néha-néha, de rendszeres olvasása, segítenek neki annak az ismeretanyagnak megszerzésében, melyet a fiúk méltán várnak tőle. Különösen tanulmányoznia kell a fiúk testi és lelki fejlődéséről szóló cikkeket és könyveket, egészségtani, lélektani ismeretek szerzésének céljából, hogy könnyebben és biztosabban tudjon velük foglalkozni. Amennyiben csak teheti, olvasson pedagógiai, neveléstani műveket, keresse az ilyen vonatkozású közleményeket, alkosson véleményt a bennük foglaltakról. Olvasmányairól csináljon jegyzeteket, hogy azok ne vesszenek el számára.

A vezetőnek munkája sikeréhez fontos, hogy tervtelenül és felületesen semmibe se kezdjen bele. Ezért *minden munkájára terveket kell készítenie*, s e tervek megvalósításának módozatait előkészítenie. Ha egy összejövetelre készül, ha kirándulást akar csinálni; vagy a szülők valamelyikével akar beszélgetni, sohase induljon el előkészület nélkül, de sohase mulassza el, hogy erről való tapasztalatait magának feljegyezze. Ezekben a tapasztalatokban állandóan növekedjék, erősítse magát és használja fel régebbi tapasztalatait arra, hogy máskor nagyobb sikert érhessen el.

Minden olyan egyház, vagy iskola, mely e programot használatba veszi, s amelyiknek szüksége lesz vezetőkre, az előtt a kérdés előtt áll, *hogyan képezzen vezetőket* magának, mert ahhoz, hogy valakit vezetőnek alkalmazzunk, nem elég csak a lelkesedés, szükséges hozzá a megfelelő előtanulmány és kiképzés is. A vezető legjobban úgy képződik, ha egy *csoportot bizunk rá*, s állandó támogatással, nehézségeinek és problémáinak megbeszélésével segítjük, hogy csoportja vezetése alatt sajátítsa el mindazokat, amikre szüksége van. Legjobb vezető pedig abból lesz, aki maga is *ennek a munkának a kebelén* nőtt fel és ezt a programot, már gyermek-

korában elfogadta és magáévá tette. Emellett azonban szükség van rá, hogy a leendő vezetőket kiképezzük több olyan kérdésben, melyek ismerete és gyakorlata nélkül nem lesz képes eredményes munkát folytatni. Ezért legalkalmasabb a leendő vezetőket *tanfolyamokon* képezni ki. E tanfolyamok rendezhetők egy heti időtől egészen három hónapig, természetesen minél alaposabb a tanfolyam, annál eredményesebb. A tanfolyam konferencia alakjában is tartható. Minden tanfolyamnál tekintettel kell lenni arra, hogy az nem tudományos előadásokat kíván meg egyedül, hanem főként nevelést, amiből a leendő vezető megláthassa, hogyan kell neki a csoportjával bánnia. Azért a következő *beosztás* ajánlatos: a napi-rendre nézve épen olyan megállapított beosztás és rend, mint a konferenciáknál mondtuk. Minden reggel egy bibliatanulmány, utána délelőtt egy-két előadás. Délután megint előadás, de már a gyakorlati kérdéseké, összekapcsolva azok megbeszélésével. Este megint bibliatanulmány. A délután folyamán, vagy estefelé külön időt állapítunk meg a játéokra. Ami az egyes alkotórészeket illeti, a *bibliatanulmányra* nézve megjegyezzük, hogy itt ez egyrészt a lelki elmélyedésre való alkalmak begyakorlása, másrészt bevezetés a Biblia önálló tanulmányozásába, tehát a reggeli bibliaóra mindig arra fordítandó, hogy ott a résztvevők a Bibliának magának a tanulmányozásával foglalkozzanak, mint pl. erre alkalmat ad egy, a próféták, vagy Jézus élete stb. köréből választott tanulmány, míg az esti bibliaóra a személyes élet kérdéseinek legyen szentelve. A délelőtti *előadások* között kell beszélni pl. a fiúk lélektani megfigyeléséről, a Biblia szerepéről a munkában, a hit szerepéről, itt adunk történelmi, természetrajzi stb. ismereteket, szóval itt dolgozzuk fel a program ismereti anyagát, hogy minden-megbeszélés és előadás anyaga készen legyen a vezetők számára. A *délutáni előadások és megbeszélések anyaga* a módszerre vonatkozik s beszélgetésekkel van összekötve, ahol a résztvevők véleményüket előadhatják. Ugyanitt tárgyalunk meg olyan kérdéseket, melyek a programban szintén előfordulnak, mint pl. Mi nekem az egyház, Mit tehetek népemért stb. Az egész tanfolyam alatt nagy gondot fordítunk arra, hogy a résztvevők komolyan készüljenek el a munkára és annak módszerét jól elsajátítsák. Meg kell ismertetni velük és meg kell tanítani őket mindazon *játékokra* is, melyek a programban előfordulnak, ebben a helyes, pontos játék szabályaira és vezetékre.

Ne bocsássunk vezető tanfolyamra és ne engedjünk csoportvezetőnek olyat, aki lelkileg nincs a dologra előkészülve, s aki a munkát kényszerből, egyéni ambícióból, vagy más mellékcélből végezné. Az ilyenek csak *tönkreteszik és elrontják* azokat is, akik vezetésük alá kerülnek.